

NR 48

MARZEC 2023

ISSN 1506-6193

MUSEÍON

INFORMATOR MUZEUM ZIEMI LUBUSKIEJ W ZIELONEJ GÓRZE





1.

Kolekcja wołyńska Tadeusza Marcinkowskiego



2.



3.



4.



5.

1. Emil Rudolf Weiss, Wołyńskie typy – seria II (Kobiety na roli),
wyd. Verlag Karl Harbauer, Wiedeń i Lipsk

2. Sarny. Poleszucy na targu, wyd. A.S. Suworin

3. Białokrynica. Szkoła Rolnicza Liceum Krzemienieckiego;
zdjęcie Pracowni Fot. Liceum Krzemienieckiego,
wyd. Zjednoczenia Organizacji Społecznych w Krzemieńcu

4. Wołyń. Chata w pow. kostopolskim z kominem zbudowanym
z patyków oblepionych gliną,
wyd. „Współczesna Sztuka”, Przemysław

5. Krzemieniec. Legenda o górze Bonie;
zdjęcie Pracowni Fot. Liceum Krzemienieckiego,
wyd. Zjednoczenia Organizacji Społecznych w Krzemieńcu

6. Poczajów. Ogólny widok na Ławrę; ze zbiorów Wołyńskiego
Towarzystwa Krajoznawczego w Łucku, wyd. RUCH



6.

JUBILEUSZ

Leszek Kania – Oskar Zięta – <i>Generacje</i>	4
Longin Dzieżyc – Galeria Carla Friedricha Seifferta	6
Jacek Gernat – Promocja albumu <i>Zielona Góra w sztuce</i>	8
Justyna Lubas-Wałęcka – Wołyńskie krajobrazy i zabytki na dawnych pocztówkach z Kolekcji Tadeusza Marcinkowskiego	9
[red.] – Prezes Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Ziemi Lubuskiej	11
[red.] – Okolicznościowy banknot na 100-lecie Muzeum	12
Alicja Błażyńska – Przyjaciel Zielonej Góry – wyróżnienie dla Muzeum Ziemi Lubuskiej	12

WYSTAWY

Alina Polak-Woźniak – <i>Zielona Góra w kartografii od XVIII do XXI wieku</i>	13
Izabela Korniluk – <i>Dzień z życia... Fotografie Aleksandry A. Łupkowskiej i Dariusza Biczyskiego</i>	14
[red.] – <i>Odnova/Renewal</i> . Biennale Zielona Góra 2022	15
Arkadiusz Cincio – <i>Winnice lubuskie – Winnica Pod Lipą</i>	16
Grzegorz Wanatko – <i>Generał Haller i jego żołnierze</i>	17
Jacek Gernat – „Zielonogórski malarz z Gorzowa” i jego artystyczne uniwersum	18
Jacek Gernat – Jacka Dłużewskiego nieoczywistość rzeczy	19
Renata Gresiuk-Kowalska – <i>Muzealne mruczydziela</i>	21

SZKOLENIA

Barbara Maculewicz – Bliżej dostępności	23
-----------------------------------------------	----

WARSZTATY

Renata Gresiuk-Kowalska – <i>Magia świąt Bożego Narodzenia</i>	24
Barbara Maculewicz – <i>Legendy blask w zimowy czas. Zielona Góra śladami mieszczan</i>	25

WYDARZENIA

Izabela Korniluk – Ślady przeszłości, wyzwania przyszłości. Zielona Góra – historyczna i społeczna rola miast pogranicza	26
Arkadiusz Cincio – Kolejna odsłona Europejskich Dni Dziedzictwa w Muzeum Ziemi Lubuskiej. Po nitce do grona	26
Arkadiusz Cincio – Wielokulturowe dziedzictwo województwa lubuskiego	27
Arkadiusz Cincio – Promocja tomiku Rolanda Hellmanna <i>Gedanken – Myśli</i>	27
Arkadiusz Cincio – Posiedzenie Rady Muzeum Ziemi Lubuskiej	28
Alina Polak-Woźniak – Wieczór autorski Zofii Mąkosy	28
[red.] – Odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej prof. Marianowi Eckertowi	29
Izabela Korniluk – Wieczór z kulturą żydowską	30
Izabela Korniluk – Zielonogórskie Zaduszki 2022	31
[red.] – Spotkanie w gronie muzealników	32
Alina Polak-Woźniak – Thriller w Muzeum	33
Alina Polak-Woźniak – Spotkanie autorskie z Przemysławem Karwowskim	33
Igor Myszkiewicz – Zielonogórskie Zakłady Graficzne. Premiera monografii o zielonogórskich ludziach „czarnej sztuki”	34
Emilia Ćwilińska – Z życia Muzeum	35

100 LAT MUZEUM W ZIELONEJ GÓRZE | 1922 - 2022



2022 rok upłynął pod znakiem jubileuszu 100-lecia Muzeum w Zielonej Górze. Odbłyło się wiele przedsięwzięć, które uświetniły obchody. Część z nich, odbywająca się w pierwszym półroczu, została już opisana w numerze 47. „Museionu”. W bieżącym numerze przedstawiamy kolejne jubileuszowe wydarzenia, m.in. otwarcie stałej galerii poświęconej Carlowi Friedrichowi Seiffertowi, artyście urodzonemu w naszym mieście. Przywołujemy też, ciesząc się dużym zainteresowaniem, wystawy sztuki współczesnej – *Generacje* Oskara Zięty czy *Nieoczywistość rzeczy* Jacka Dłużewskiego. Uwadze polecamy również informacje o przekazaniu przez rodzinę Państwa Marcinkowskich kolejnej części pocztówek do Kolekcji wołyńskiej Tadeusza Marcinkowskiego, która ogromnie wzbogaciła zbiory Muzeum, a liczy obecnie ponad tysiąc unikalnych kart.

[red.]



WYDAWCA –
MUZEUM ZIEMI LUBUSKIEJ
W ZIELONEJ GÓRZE

Redaguje zespół:

Anitta Maksymowicz, Alina Polak-Woźniak,
zdjęcia – Alicja Błażyńska, Mariusz Kowalski,
projekt okładki – Igor Myszkiewicz, redaktor
naczelna – Emilia Ćwilińska

Nakład: 100 egz.

Oskar Zięta – Generacje



Obiekty w holu Muzeum

Leszek Kania

2 września 2022 roku nastąpiło otwarcie wystawy Oskara Zięty *Generacje*. Ekspozycja była prezentowana równolegle w dwóch przestrzeniach – Muzeum Ziemi Lubuskiej oraz w Biurze Wystaw Artystycznych. W muzealnej Galerii Nowy Wiek pokazane zostały miniatury zrealizowanych wcześniej obiektów rzeźbiarskich oraz zupełnie nowa instalacja zainspirowana słynnym reliefem Mariana Szpakowskiego, zdobiącym fasadę BWA. Natomiast w Galerii Złotego Grona, gdzie obecnie prezentowane są prace dwudziestowiecznych twórców, artysta zaproponował swego rodzaju *Interwencje*. W funkcjonującą wystawę wprowadzone zostały nowe obiekty, stając się inspiracją swoistego dialogu między dziełami sztuki. W zielonogórskim Biurze Wystaw Artystycznych z kolei przedstawiony został szeroki wybór prac designerskich zielonogórzanina.

Obszerna, przekrojowa wystawa Oskara Zięty w Zielonej Górze, miejscu urodzenia artysty, miała wymiar szczególny i wiązała się ściśle z obchodami jubileuszu 800-lecia Winnego Grodu i 700-lecia praw miejskich, a także 100-lecia zielonogórskiego Muzeum. Każda z wydzielonych, starannie zaaranżowanych przestrzeni miała zróżnicowany wyraz. Dotyczyła szerokiego spektrum twórczych zainteresowań jednego z najbardziej znanych i rozpoznawalnych obecnie polskich projektantów na świecie. Jego autorska technologia kształtowania stali za pomocą sprężonego powietrza powstała równo dwadzieścia lat temu podczas studiów w Szwajcarii. Stąd też wzięła się jej niemieckojęzyczna nazwa: *Freie Innen Druck Umformung*, czyli



Kolumna zdobiąca klatkę schodową



Fragmenty wystawy w Galerii Nowy Wiek

FIDU. Dzięki tej oryginalnej metodzie powstał „Polski Ludowy Obiekt Pompowany Powietrzem”, znany powszechnie jako PLOPP. Jest on dziś swoistą ikoną designu i znakiem rozpoznawczym dokonań Zięty. Warto zaznaczyć, że zydyl ten jest elementem stałej wystawy w paryskim Centrum Pompidou, gdzie został uznany za jedno z dwunastu siedzisk, które zmieniły oblicze współczesnego wzornictwa.

Zielonogórska prezentacja nosiła tytuł *Generacje*. Zawierała obiekty o charakterze użytkowym – krzesła, stoły, lustra, a także unikatowe formy przestrzenne w rozmaitej skali oraz modele konstrukcji architektoniczno-rzeźbiarskich zrealizowanych w kraju i za granicą, na czele ze zjawiskową *Nawą* zbudowaną w roku 2016 na Wyspie Daliowej we Wrocławiu. Część eksponatów została zadedykowana Zielonej Górze, przede wszystkim autorskie formy zaprojektowane z myślą o przestrzeni publicznej miasta, a także instalacje, które można obejrzeć w muzealnej Galerii Nowy Wiek. Bezpośrednim źródłem inspiracji tych prac był geometryczny relief z roku 1965, znajdujący się na fasadzie budynku BWA, autorstwa Mariana Szpakowskiego (1926-1983) – wybitnego twórcy i animatora, pomysłodawcy Wystaw i Sympozjów Złotego Grona, które wypromowały nasze miasto na salonach polskiej kultury. Trwałym śladem po tej legendarnej imprezie jest stała ekspozycja sztuki polskiej XX wieku pod nazwą Galeria Złotego Grona, która znajduje się rozbudowanej części Muzeum Ziemi Lubuskiej. Stała się ona obszarem artystycznej interwencji Oskara Zięty. Jego ultranowoczesne lustrzane prace znakomicie wpisały się w strukturę tego pokazu, prowadząc intrygujący dialog z dziełami klasyków współczesności reprezentującymi różne pokolenia i sposoby ekspresji, m.in. Władysława Strzemińskiego, Stanisława Fijałkowskiego, Kajetana Sosnowskiego, Jana Berdyszaka, a także artystów, którzy odeszli od nas w ostatnich tygodniach – Natalii LL i Stefana Gierowskiego. To konfrontacja ze wszech miar udana, niezwykle efektowna wizualnie, będąca twórczym wydarzeniem i ciekawym doświadczeniem w bogatym dorobku artysty.



Fragment wystawy w Galerii Złotego Grona

W tekście wykorzystano fragmenty z katalogu *Oskar Zięta/Generacje/Generations*. Fot. Weronika Trojanowska

Tytuł: Oskar Zięta – *Generacje*

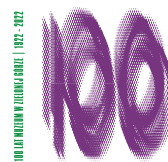
Termin: 2 IX – 25 IX 2022 (fragmenty do 31 XII 2022)

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, Biuro Wystaw Artystycznych w Zielonej Górze

Kurator: Leszek Kania

Oskar Zięta – zielonogórzanin, architekt, projektant procesów i artysta. Uzyskał stopień naukowy doktora Politechniki Eidgenössische Technische Hochschule w Zurychu, gdzie pod okiem prof. Ludgera Hovestadta prowadził pierwsze prace nad właściwościami i procesami optymalizacji produkcji stalowych elementów. Konsekwentna praca i zaangażowanie sprawiły, że po niemal dwóch dekadach, dziś nazywany jest rzeźbiarzem 4.0, a amerykańskie czasopismo „Wired” okrzyknęło jego obiekty meblami przyszłości. Jest twórcą pierwszego dmuchanego stalowego profilu na świecie. Był wielokrotnie wyróżniany i nagradzany w dziedzinie designu. W swych kreacjach manifestuje pasję do nieustannego odkrywania potencjału materiałowego i kunsztu interdyscyplinarności.

Galeria Carla Friedricha Seifferta



Longin Dzieżyc

Szczególnym uświetnieniem Jubileuszu 800-lecia powstania Zielonej Góry i 100-lecia istnienia Muzeum jest nowa wystawa stała poświęcona Carlowi Friedrichowi Seiffertowi, artyście urodzonemu w naszym mieście. W przestrzeni stylizowanej na XIX-wieczny salon znalazły się zarówno krajobrazy, jak i portrety. Ze zbiorów naszego Muzeum pochodzą przedstawienia zielonogórskiego winiarza Carla Engmanna czy Johanna Gottlieba Berreina, skarbnika kamery miejskiej. Jednak w dorobku artystycznym Carla Friedricha Seifferta szczególne miejsce zajmują pejzaże. Większość prac oddaje charakter najwyższych gór Europy ukazanych między innymi w obrazach: *Jezioro w szwajcarskich Alpach w Kantonie Uri* czy *Krajobraz alpejski*. Nieco inny charakter ma *Włoski skalisty pejzaż* ożywiony elementami sztafżowymi. Wszystkie dzieła pejzażowe są częścią największej w Polsce prywatnej kolekcji poświęconej śląskiemu malarstwu pejzażowemu pochodzącej ze zbiorów profesora Czesława Osękowskiego. Prezentowane w galerii prace cechuje szerokie spektrum czasowe od najwcześniejszych realizacji portretowych z lat 30. XIX stulecia po widok z okolic Drezna powstały w 1881 roku.

Monograficzna galeria Carla Friedricha Seifferta jest kolejnym stałym elementem ekspozycyjnym wzbogacającym obraz kulturowy



Dyrektor Leszek Kania, dr Longin Dzieżyc, prof. dr hab. Czesław Osękowski uroczystie otwierają Galerię Carla Friedricha Seifferta

miasta. Wystawa poprzez dzieła malarstwa ukazane w biedermeierskim entourage'u przenosi widza w tradycję i klimat XIX-wiecznej sztuki.

Otwarcie stałej galerii nastąpiło 7 września 2022 roku, a jej kuratorem jest dr Longin Dzieżyc. Wydarzeniu towarzyszyła promocja albumu *Zielona Góra w sztuce*. Na zakończenie uroczystości wystąpił zespół Lucy & Tom w projekcie fotograficzno-muzycznym pt. *Ach, ta Zielona Góra*.



Podczas wernisażu

Carl Friedrich Seiffert urodził się w 1809 roku w Zielonej Górze. Malarz kształcił się w Berlińskiej Akademii Sztuk Pięknych. Ważnym elementem jego artystycznych zainteresowań była naukowa wyprawa w Karkonosze oraz wędrowka szlakiem książęcych zamków. Artysta podróżował po Włoszech odwiedzając Rzym i Neapol, poznał także Sycylię, Karyntię, Szwajcarię i Tyrol. Z tych wypraw zachowały się liczne pejzaże z widokami Alp, dolin, górskich potoków i jezior. W Tyrolu malował zamki, klasztory i kościoły. Jego ulubionym tematem były pejzaże o malarskim charakterze wykonane w nurcie romantycznym, idealizującym i poetyzującym naturę. Artysta zmarł w Berlinie w 1891 roku. Jego dzieła znajdują się między innymi w berlińskiej Galerii Narodowej. Do najbardziej znanych przedstawień należą: *Góra Jungfrau w Szwajcarii*, *Błękitna grotta na Capri* (1860) czy *Cieśnina Mesyńska* (1863).



Fragmenty ekspozycji

Promocja albumu *Zielona Góra w sztuce*

Jacek Gernat

Otwarta 16 lutego i prezentowana do 24 kwietnia 2022 roku (fragmenty ekspozycji widzowie mogli podziwiać aż do pierwszych tygodni sierpnia) muzealna wystawa *Zielona Góra w sztuce* jeszcze w tym samym roku doczekała się upamiętnienia w postaci okazałego albumu, którego promocja odbyła się 7 września 2022 roku, przy okazji uroczystego otwarcia Galerii Carla Friedricha Seifferta. W ramach wydarzenia licznie zgromadzeni goście wysłuchali prelekcji (wraz z prezentacją multimedialną) dwóch autorów tekstów zamieszczonych w albumie – Tomasza Kowalskiego i Jacka Gernata – którzy opowiedzieli o dawnych i współczesnych widokach Zielonej Góry w oczach artystów. Prezentacja dawnych i współczesnych artystycznych wizji naszego miasta była zapowiedzią treści zamieszczonych w wydawnictwie, którego egzemplarze rozdane zostały publiczności na zakończenie spotkania. Całość uświetnił ponadto fotograficzno-muzyczny performance duetu Lucy & Tom, zatytułowany *Ach, ta Zielona Góra*.

Monumentalna, luksusowo wydana publikacja, opatrzona wstępem dyrektora Leszka Kani, stanowi dokumentację wystawy, stąd został w niej zreprodukowany szeroki wybór wyeksponowanych dzieł, odzwierciedlający układ ich prezentacji, a więc podział na artystyczne widoki Zielonej Góry sprzed 1945 roku – obejmujące prace autorów niemieckich od XVIII wieku po początek lat 40. XX stulecia – oraz współczesne, autorstwa polskich twórców, w przeważającej mierze związanych z Winnym Grodem po II wojnie światowej. Prezentacjom katalogowym dzieł towarzyszą teksty krytyczne pióra Tomasza Kowalskiego, Marty Gawędy-Szymaniak i Jacka Gernata, poświęcone wspomnianym dwóm rozdziałom „zielonogórskiej” sztuki.



Zielona Góra w sztuce, red. L. Kania, M. Gawęda-Szymaniak, J. Gernat, Zielona Góra 2022

Co istotne, zestaw dzieł pokazanych na wystawie w albumie wzbogaciły nieekspozowane wizerunki Zielonej Góry, ujawnione w toku dalszej kwerendy, prowadzonej na potrzeby publikacji. Należą do nich szerzej nieznane widoki Zielonej Góry ze zbiorów instytucjonalnych i prywatnych, wśród nich m.in. XVIII-wieczne panoramy miasta i jego budowli autorstwa Friedricha Bernharda Wernera z kolekcji Biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego czy odnaleziony niedawno na strychu konkatedry św. Jadwigi rysunek barwny ukazujący zawalenie się dzwonnicy świątyni w 1776 roku, będący wzorem dla późniejszego przedstawienia ze zbiorów Muzeum Ziemi Lubuskiej. Również współczesne obrazy miasta dopełniły kolejne dzieła. Pośród nich na uwagę zasługują prace zielonogórskich twórców starszego pokolenia – Tadeusza

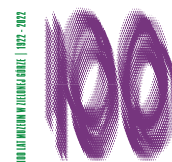
Maszkiewicza (1930-2017) i Jana Skowrońskiego – oraz malarstwo młodszych artystów – Basi Bańdy i Cezarego Bednarczyka.

O znaczeniu i wartości albumu świadczą liczby: 160 zreprodukowanych prac 87 autorów, wobec wyeksponowanych na wystawie 141 dzieł 73 artystów. Publikacja poświęcona artystycznym wizjom Winnego Grodu w szczególnie sposób upamiętnia wystawę, jedno z ważniejszych wydarzeń kulturalnych w kontekście znacznych jubileuszy naszego miasta i Muzeum.



Amatorów albumu nie brakowało

Wołyńskie krajobrazy i zabytki na dawnych pocztówkach z Kolekcji Tadeusza Marcinkowskiego



Justyna Lubas-Wałęcka

8 listopada 2022 roku Muzeum otrzymało drugą część Kolekcji wołyńskiej Tadeusza Marcinkowskiego. Tak cenne nabytki powiększyły muzealny filokartystyczny zbiór poświęcony Kresom Wschodnim, który w obecnym kształcie liczy ponad tysiąc egzemplarzy.

Uroczyste przekazanie z rąk reprezentującej grono darczyńców – rodzinę Państwa Marcinkowskich – Małgorzaty Ziemskiej nastąpiło podczas otwarcia związanej ze świętem Niepodległości wystawy pt. *General Haller i jego żołnierze*. Ofiarowany zespół składa się z blisko 450 sztuk kart pocztowych, fotografii oraz wycinków prasowych pochodzących z lat 1901-1939. Zaprezentowano na nich najistotniejsze wołyńskie miasta i miasteczka wraz ze znajdującymi się na ich obszarze najbardziej rozpoznawalnymi rezydencjami, budowlami sakralnymi, budynkami użyteczności publicznej.

Podarowane karty ilustrują panoramy i zabytki miejscowości takich jak: Krzemieniec, Poczałów, Łuck, Żytomierz, Janowa Dolina, Kamień Koszyrski, Białokrynica, Wiśniowiec, Uściług, Ołyka, a także Kostopol, Sarny, Zdobunów, Antoniny, Sławuta, Starokonstantynów, Zasław, Horochów, Międzyrzecz Ostrogi, Radziwiłłów, Łokacze. Ręczne pocztówki posiadają moc przywoływania wspomnień o regionach, z którymi wciąż utożsamia się część mieszkańców Ziemi Lubuskiej o kresowych korzeniach. Na papierze fotograficznym ożywają w odcieniach sepii i szarości krajobrazy oraz widoki nadzwyczajnych miejsc – kamieniołomów w Janowej Dolinie, Ławry Poczałowskiej, zakładu leczenia kumysiem (mlekiem kłacz) w Sławucie. Ze zdjęć



Małgorzata Ziemska podczas przekazania na ręce dyrekcji MZL drugiej części Kolekcji wołyńskiej Tadeusza Marcinkowskiego

spoglądają oblicza różnych przedstawicieli grup etnicznych zamieszkujących Wołyń, m.in. Poleszuków i Karaimów. Z rewersów przemawiają kreślone w różnych językach (m.in. czeskim, rosyjskim, polskim) pozdrowienia, relacje z podróży, sekretne wyznania miłosne.

W Kolekcji pocztówek znajdziemy liczne przykłady ujęć eksponujących dostojeństwo architektury rezydencjonalnej regionu m.in. pałacu hrabiów Potockich w Antoninach, pałacu Wiśniowieckich w Wiśniowcu, rezydencji Czosnowskich w Białokrynicy, pałacu Sanguszków w Sławucie. Wśród nich napotkamy również karty pocztowe z reprodukcjami rycin poświęconych najznamienitszym siedzibom szlacheckim na Wołyniu. Ich autorem jest Napoleon Orda – ceniony artysta i muzyk, który w ramach



Wołyń w fotografii Jana Bułhaka; Wieś Pełcza w powiecie Dubieńskim, nakł. Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, Oddział w Łucku



Krzemieniec. Liceum Krzemienieckie; zdjęcie Pracowni Fot. Liceum Krzemienieckiego, wyd. Zjednoczenia Organizacji Społecznych w Krzemieńcu

corocznych podróży, odbywanych na przestrzeni lat 60. i 70. XIX w. zwiedził także gubernię wołyńską. Podczas wypraw systematycznie utrzymywał oglądane miejsca i budynki w formie dokładnych rysunków, które opisywał i sygnował.

Na szczególną uwagę zasługują karty pocztowe zawierające zdjęcia autorstwa Jana Bułhaka – nazywanego „ojcem polskiej fotografii” – ważnego reprezentanta nurtu piktorializmu (metody, w której twórca za pomocą procesów fotochemicznych ingeruje w strukturę odbitki kształtując ją według własnej wizji). Przedstawiają one w głównej mierze nastrojowe pejzaże, panoramy i widoki przykuwające uwagę wyważoną, niemal malarską kompozycją. Prócz fotografii Jana Bułhaka, w ofiarowanych albumach znajdziemy również wiele interesujących reprodukcji zdjęć zrealizowanych m.in. przez Stanisława Sheybala i Henryka Hermanowicza – twórców związanych ze słynną Pracownią Fotograficzną, która mieściła się w Liceum Krzemienieckim. Na tle licznych ujęć architektury Krzemieńca niewątpliwie wyróżnia się pocztówka pn. „Legenda o górze Bonie” z zaaranżowaną fotografią przedstawiającą postać leżącą na miotle w kierunku stromego zbocza.

Oprócz fotografii i rycin w Kolekcji znajdziemy także kolorowe reprodukcje prac malarskich Emila Weissa, powstałych głównie w 1917 r. w ramach serii „Wołyńskie typy” oraz „Wołyńskie miejscowości”. Sportretowane przez artystę osoby oraz przedstawione miejsca dostarczają cennej wiedzy na temat lokalnego folkloru, wyglądu tradycyjnego ubioru.

Pocztówki z Kolekcji Tadeusza Marcinkowskiego są również źródłem informacji na temat ówczesnego (i dość liczego) środowiska rozpowszechniających je wydawców i nakładców. Do ich grona zaliczano

również księgarzy oraz właścicieli sklepów papierniczych. Na niektórych rewersach możemy znaleźć sygnety wydawnicze, które są nie tylko wizytówką wydawcy, ale również efektywnym, miłym dla oka elementem dekoracyjnym.

Pozyskany od darczyńców zbiór pocztówek, fotografii i wycinków prasowych, liczący obecnie 1044 egzemplarze jest bezcennym materiałem badawczym, który wart jest rozpoznania pod wieloma aspektami – historycznym, artystycznym i naukowym.

Mając na względzie powyższe okoliczności, Muzeum planuje poświęcić Kolekcji wołyńskiej Tadeusza Marcinkowskiego wystawę czasową w trzecim kwartale 2023 roku. W przyszłości jej dopełnieniem będzie kilkutomowe wydawnictwo, w którym zostaną zaprezentowane najznamienitsze pocztówki Kolekcji.



Emil Rudolf Weiss, Wołyńskie miejscowości – seria II (Sobór Zaśnięcia Matki Bożej we Włodzimierzu Wołyńskim), wyd. Verlag Karl Harbauer, Wiedeń i Lipsk



Wiśniowiec. Widok na pałac książąt Wiśniowieckich i Mniszchów oraz cerkiew Wniebowstąpienia Pańskiego; fot. Henryk Poddębski

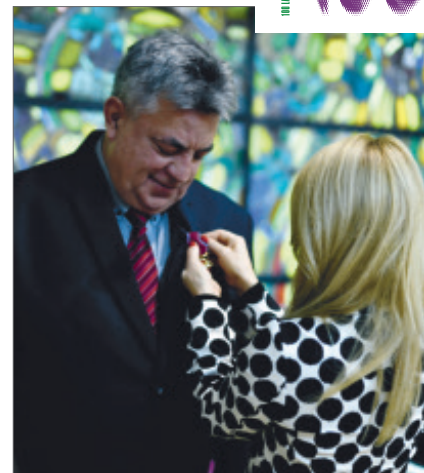
Prezes Towarzystwa Przyjaciół MZL

Jubileuszowy rok 2022 obfitował w wiele wydarzeń, które uświetniły 100-lecie istnienia Muzeum w Zielonej Górze, był też okazją do podziękowań i uhonorowania osób szczególnie zasłużonych dla naszej instytucji. 9 listopada podczas spotkania z okazji rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę ważnym momentem było wręczenie Złotego Krzyża Zasługi Andrzejowi Skibińskiemu, prezesowi Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Ziemi Lubuskiej.

Andrzej Skibiński aktywnie działa w sferze kultury. Od 1998 roku, od momentu założenia, jest członkiem Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, a od 2005 roku nieprzerwanie do dziś pełni funkcję Prezesa Zarządu. Stowarzyszenie opiera swoją działalność na pracy społecznej członków, jego celem jest wspieranie zarówno organizacyjne, jak i rzeczowe działalności Muzeum Ziemi Lubuskiej. Wsparcie to realizuje poprzez współdziałanie z instytucjami państwowymi, samorządowymi i innymi stowarzyszeniami, pozyskując między innymi środki finansowe na muzealne przedsięwzięcia. Jako Prezes Andrzej Skibiński ma realny wpływ na podejmowane zadania. W czasie jego pięciu kadencji Towarzystwo brało udział w blisko 100 projektach dotyczących organizacji wystaw, szczególnie o tematyce winiarskiej, a także konferencji naukowych, jak również imprez cyklicznych, takich jak, Noc w Muzeum, Jazzujące Muzeum, Zielonogórskie Zaduszki oraz wydawania publikacji – folderów, katalogów wystaw i kolejnych numerów „Studiów Zielonogórskich” i „Ziemi Lubuskiej”. Działalność Towarzystwa pod przewodnictwem Andrzeja Skibińskiego pozwala wydatnie wzbogacić ofertę edukacyjną, wystawieniczą i wydawniczą Muzeum Ziemi Lubuskiej.

Efektom jego zamięłowania do myślistwa i łowiectwa była obszerna wystawa zorganizowana w 2018 roku w Muzeum, na którą złożyły się m.in.: bogaty zbiór literatury łowieckiej, rzeźby, malarstwa, falerystyki myśliwskiej i historycznej broni myśliwskiej. Po raz pierwszy zaprezentowano

Wręczenia Andrzejowi Skibińskiemu Złotego Krzyża Zasługi dokonała wicewojewoda Olimpia Tomczyk-Iwko



sztaendary kół łowieckich zielonogórskiego okręgu; ekspozowano także unikatowe zbiory prac o tematyce łowieckiej wykonanych przez polskich oficerów-myśliwych więzionych w niemieckich obozach podczas drugiej wojny światowej.

Ponadto z inicjatywy A. Skibińskiego na terenie Muzeum Etnograficznego w Zielonej Górze-Ochli utworzono izby pamięci poświęcone Włodzimierzowi Korsakowi i Bolesławowi Kostkiewiczowi, którzy na przełomie lat 50. i 60. XX wieku kładli zręby myślistwa i łowiectwa w ówczesnym województwie zielonogórskim. Również dzięki jego staraniom uruchomiono w Centrum Przyrodniczym w Zielonej Górze stałą wystawę *Lubuska fauna*. Andrzej Skibiński jest też współinicjatorem powstania Zaułka Myśliwskiego w Zielonej Górze. Dzięki jego zaangażowaniu umieszczono na miejskim deptaku pięć figurek tzw. bachusików-myśliwych oraz sześć ławeczek wraz z okolicznościowymi tablicami, tworzących nieopodal ratusza swoistą atrakcję turystyczną. To tylko niektóre przykłady szerokiej aktywności Andrzeja Skibińskiego na rzecz społeczności naszego regionu.

[red.]

Andrzej Skibiński – absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Radca prawny, audytor; prowadzi własną kancelarię specjalizującą się w zagadnieniach dotyczących samorządu terytorialnego, a swoje zainteresowania koncentruje wokół kwestii prawno-finansowych oraz nadzoru i kontroli instancyjnej samorządu terytorialnego. Jest autorem publikacji naukowych, opracowań monograficznych i popularnonaukowych, współautorem podręczników i skryptów w zakresie samorządu terytorialnego oraz finansów publicznych. W 2017 roku został powołany przez Premier Beatę Szydło na funkcję nieetatowego członka Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Zielonej Górze. Jako członek Lubuskiej Okręgowej Izby Radców Prawnych uczestniczył w życiu korporacji radcowskiej pełniąc przez dwie kadencje funkcję Sędziego Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Zielonej Górze, a następnie został powołany na przewodniczącego Sądu Dyscyplinarnego Lubuskiej Izby; w latach 2005-2007 roku był członkiem Okręgowej Izby Radców Prawnych w Zielonej Górze i następnie jej sekretarzem.

Aktywność społeczną przejawia także działając w Polskim Związku Łowieckim Okręgu Zielonogórskim, do którego należy od 1995 roku, jest również członkiem Wojskowego Koła Łowieckiego DIANA Sulechów, gdzie działa społecznie: przez dwie kadencje w latach 2000-2015 w komisji rewizyjnej, a od roku 2015 pełni funkcję sekretarza koła. We władzach okręgowych zielonogórskiego łowieckiego zrzeszenia w latach 1999-2003 pełnił funkcję sędziego Okręgowego Sądu Łowieckiego, a następnie w okresie 2005-2010 funkcję Prezesa Okręgowego Sądu Łowieckiego.

Okolicznościowy banknot na 100-lecie Muzeum

Firma Medal Art s.c. we współpracy z Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze wyemitowała nieobiegowy okolicznościowy banknot kolekcjonerski. Autorem projektu jest grafik René Staněk, który w branży papierów wartościowych pracuje od ponad 50 lat. Premiera banknotu nastąpiła 3 września 2022 roku w Muzeum Ziemi Lubuskiej podczas dorocznego Wino-brania. Walor wydrukowany jest na papierze bawełnianym i posiada zabezpieczenia w postaci znaków wodnych, mikrodruku, elementów UV, serii i numeracji. Choć banknot okolicznościowy posiada wiele wyżej wymienionych cech pieniądza obiegowego, nie można nim płacić. Pełni on tylko rolę pamiątki na 100-lecie Muzeum. Nakład banknotu to 3500 szt. Od 12 września 2022 roku banknot jest również dostępny w sklepie internetowym pod adresem www.banknotkolekcjonerski.pl. Jego cena to 25 zł.

[red.]



Awers



Rewers

Przyjaciel Zielonej Góry – wyróżnienie dla Muzeum Ziemi Lubuskiej

Alicja Błażyńska

Od dwóch lat Towarzystwo Miłośników Zielonej Góry WINNICA honoruje wybitnych zielonogórczan oraz instytucje specjalną nagrodą, noszącą nazwę Przyjaciel Zielonej Góry. W roku 2021 jej laureatem został Uniwersytet Zielonogórski, a w 2022 mianem tym uhonorowano prof. Hieronima Szczegółę oraz Muzeum Ziemi Lubuskiej.

Zgodnie z ideą wyróżnienia nagrodzona jest aktywność trwająca szeregi lat i przez to przekładająca się na wymierne korzyści dla miasta w sferze kultury, nauki, osiągnięć gospodarczych, strategicznych decyzji administracyjnych, utrwalania dziedzictwa czy pogłębiania poczucia tożsamości. Nobilitowane są jednostki za ich działania mające doniosłe znaczenie dla rozwoju Winnego Grodu oraz służące kreowaniu pozytywnej marki miasta.

Nagroda ma wymiar symboliczny a nie finansowy. Jej laureaci otrzymują dyplom oraz statuetkę z brązu, zaprojektowaną przez artystę-rzeźbiarza Roberta Tomaka. Przedstawia ona

fragment liścia winorośli, z misternie odtworzoną siecią nerwów rośliny. Na awersie znajduje się dynamicznie wygięta wieża zielonogórskiego ratusza, na rewersie natomiast logo fundatora czyli Towarzystwa Miłośników Zielonej Góry WINNICA. W linii bocznej rzeźby umieszczony został nieduży płaski dysk, wyglądający jak moneta wsuwana do skarbonki. Może ona oznaczać przysłowiowy „grosik na szczęście”.

Gala wręczenia nagrody miała miejsce 13 grudnia 2022 roku. Statuetka Przyjaciela Zielonej Góry w kategorii indywidualnej została przyznana profesorowi Hieronimowi Szczegółę – historykowi, założycielowi i animatorowi szkolnictwa wyższego w Zielonej Górze, a później też trzykrotnie rektorowi jednej z tych uczelni. Drugim laureatem zostało, obchodzące 100-lecie swojego istnienia, Muzeum Ziemi Lubuskiej za zasługi w budowaniu tożsamości miasta i jego mieszkańców poprzez organizację ekspozycji i spotkań poświęconych przeszłości oraz współczesnym dokonaniom Zielonej



Góry, a także za wysoki poziom wystaw oraz wydarzeń artystycznych, dających obraz znaczącego potencjału kulturowego miasta. Wyróżnienie odebrał dyrektor Leszek Kania, który dziękując za nagrodę przypomniał, że dzięki stałym ekspozycjom Muzeum jest obecnie tym miejscem, gdzie na co dzień można poznać historię Zielonej Góry zarówno tę najstarszą, jak i najnowszą.

Wręczenia nagród dokonali – wiceprezydent miasta dr Dariusz Lesicki oraz prezes Towarzystwa Miłośników Zielonej Góry WINNICA – Ryszard Błażyński.

Zielona Góra w kartografii od XVIII do XXI wieku

Alina Polak-Woźniak

8 września 2022 roku nastąpiło otwarcie wystawy pt. *Zielona Góra w kartografii od XVIII do XXI wieku*, obejmującej wyselekcjonowane zabytki kartograficzne związane z Zieloną Górą i jej okolicami, pochodzące ze zbiorów Muzeum Ziemi Lubuskiej oraz Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. C. Norwida.

Najstarszym prezentowanym obiektem był plan Zielonej Góry Donatusa Büttnera z 1784 roku – ręcznie kolorowany na papierze czerpanym obraz centrum miasta, w skali 1:1000. Najmłodszy prezentowany eksponat pochodził z 2021 roku. Ekspozycję dopełniały liczne plany miasta i przewodniki sprzed 1945 roku, do ciekawostek należała mapa zielonogórskich kopalni, mapa kolejowa, mapa prezentująca obszary występowania różnych gatunków ptactwa czy też współczesny plan miasta opracowany alfabetem Braille’a.



Organizatorzy i kuratorzy wystawy, od prawej Leszek Kania – dyrektor MZL, dr Andrzej Buck – dyrektor WiMBP, dr Alina Polak-Woźniak, dr Przemysław Bartkowiak i Tomasz Kowalski

Ekspozycji towarzyszył pokaz albumu zawierającego pamiątki i fotografie z korowodu jubileuszowego na 700-lecie Grünbergu w 1922 roku (ze zbiorów WiMBP). Znajduje się w nim m.in. 16 zdjęć, specjalnie wydana pocztówka, program obchodów, list z zaproszeniem na uroczystości świąteczne wysłany przez burmistrza Alfreda Finkego do architekta miejskiego Alberta Severina, a ponadto osiem numerów zielonogórskich gazet „Grünberger Wochenblatt” oraz „Grünberger Tageblatt” od 2 do 7 czerwca 1922.

Wspomniane zdjęcia zostały wykonane przez znanego zielonogórskiego fotografa Richarda Oye, którego atelier znajdowało się przy ówczesnej Berlinerstrasse (dziś ul. Jedności). Uwiecznił on idące w korowodzie historyczne grupy rekonstrukcyjne, m.in. rycerzy-strażników, pierwszych osadników z Flandrii, żołnierzy z czasów wojny trzydziestoletniej, a także pruskiego króla Fryderyka Wielkiego. W pochodzie



Fragmenty ekspozycji

szli również reprezentanci miejskich związków rzemieślniczych i pracowniczych: kowale, piekarze, cieśle, stelmachowie, fryzjerzy oraz kolejarze. Album oprawiony został przez Ottona Dehmela Juniora, okładkę wykonano z twardej tektury oklejonej materiałem i papierem. Została połączona ze stronami wewnętrznymi czarnym sznurkiem. Na okładce po lewej stronie znajduje się kartusz z napisem „700 jähriges Jubiläum der Stadt Grünberg i. Schlesien 1922”.

Tytuł: *Zielona Góra w kartografii od XVIII do XXI w. ze zbiorów WiMBP i MZL*

Czas trwania: 8 IX – 13 XI 2022

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kuratorzy: dr Przemysław Bartkowiak (WiMBP), dr Alina Polak-Woźniak i Tomasz Kowalski (MZL)

Dzień z życia... Fotografie Aleksandry A. Łupkowskiej i Dariusza Biczynskiego



Izabela Korniluk

Od 9 września do 30 października 2022 roku w Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze prezentowana była wystawa fotograficzna zatytułowana *Dzień z życia...* Autorami pokazu byli Aleksandra A. Łupkowska oraz Dariusz Biczynski. Na wystawie zaprezentowano 341 zdjęć ukazujących rzeczywistość szpitalną na dwóch oddziałach w sposób werystyczny. Wystawa ukazywała funkcjonowanie Szpitala Uniwersyteckiego w Zielonej Górze na Centralnym Bloku Operacyjnym (CBO) i Szpitalnym Oddziale Ratunkowym (SOR). Bohaterami fotografii byli pracownicy: lekarze, ratownicy, studenci medycyny, pielęgniarki, salowe. Artyści zostali zaproszeni przez władze placówki do siedziby i poproszeni o uwiecznienie pracy medyków na tych dwóch oddziałach. Trwało to dwa lata. *Uznaliśmy, że możemy być „odpowiedzialni” za połączenie dwóch światów – tego na zamkniętych oddziałach oraz świata osób takich jak ja, z zewnątrz – niemających nic wspólnego ze Szpitalem. Tworzyliśmy więc (...) wyjątkowe kadry na dwóch oddziałach. Raz jednym, raz drugim, a nie na jednym i drugim tego samego dnia lub nocy. W międzyczasie byliśmy świadkami zbudowania Szpitala Tymczasowego (...).* Na ekspozycji zwiedzający mogli również, oprócz niezwykłych zdjęć, zobaczyć urządzenia używane na sali operacyjnej, m.in. respirator, defibrylator, kardiomonitor, aparat do znieczulenia ogólnego, diatremę czy pompę Medima. Prezentowane fotografie miały ogromną wartość poznawczą oraz niewątpliwy walor artystyczny. Ekspozycji towarzyszył także piękny katalog.

Tytuł: *Dzień z życia... Fotografie Aleksandry A. Łupkowskiej i Dariusza Biczynskiego*

Czas trwania: 10 IX – 30 X 2022

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kuratorzy: dr Izabela Korniluk, dr Grzegorz Wanatko



Wśród zwiedzających marszałek województwa lubuskiego
Elżbieta Polak



Fragmenty ekspozycji i zwiedzający podczas wernisażu

Odnowa/Renewal. Biennale Zielona Góra 2022

14 października 2022 udostępniono w Muzeum Ziemi Lubuskiej ekspozycję w ramach drugiej edycji imprezy artystycznej Biennale Zielona Góra, której organizatorami był Instytut Sztuk Wizualnych UZ oraz BWA Zielona Góra.

Odnowa/Renewal. Biennale Zielona Góra 2022 to reaktywacja lokalnej tradycji cyklicznych wystaw – Wystaw i Sympozjów Złotego Grona (1963-1981) oraz Biennale Sztuki Nowej (1985-1996). Program *Odnowa* zapraszał do pracy wyobraźni nad odtworzeniem zerwanych więzi łączących ludzi z Ziemią. Był jednocześnie propozycją rewizji zabójczych dla planety i ludzkości wzorców współżycia społecznego. W poszukiwaniu źródeł mitu ziemskiej wspólnoty, uczestniczki i uczestnicy Biennale zapuścili się poza obszary uzgodnionej społecznie rzeczywistości i racjonalności. Zakładając, że obecny świat trzeba pożegnać i wyśnić na nowo, przetwarzali w swojej sztuce archetypy, zbiorowe sny i nieświadomość, sięgali także po marzenia, utopie i wymazane historie mniejszości.

Program *Odnowa* składał się z wystaw i prac artystycznych umiejscowionych w różnych instytucjach i przestrzeniach publicznych Zielonej Góry oraz sceny społecznej realizowanej w trakcie trwania Biennale.

[red.]



Joanna Sokołowska, kuratorka wystawy, w tle praca Tamása Kaszás, *Sci-Fi Agit-Prop*



Magdalena Gryśka i jej praca *Nad brzegiem rzeki Pliszki*



Piotr Blajerski, uczestnik Biennale, w tle praca Moniki Pascoe Mikişkové, z cyklu *Evolution (Ewolucja)*

Tytuł: *Odnowa/Renewal*. Biennale Zielona Góra 2022
Czas trwania: 14 X – 13 XI 2022
Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze
Kuratorki: Marta Gendera, Joanna Sokołowska

Uczestniczki/uczestnicy wystawy:

Jan Bačynskýj / Yana Bachynska, Karolina Balcer, Gosia Bartosik, Anca Benera & Arnold Estefan, Piotr Blajerski, Paweł Błęcki, Melanie Bonajo, Pamela Bożek, Karolina Breguła, Oksana Briukhovetska, Adelina Cimołowicz, Sławek Zbiok Czajkowski, Jagoda Dobecka, Wiktoria Dobrowolska, Monika Drożyńska, Ołga Fedorowa, Karolina Freino, Habima Fuchs, Joanna Fuczko, Michał Gątarek, Zuza Golińska, Justyna Górowska, Barbara Gryka, Magdalena Gryśka, Oto Hudec, Elżbieta Jabłońska, Jarek Jeschke, Nikita Kadan, Zhanna Kadyrova, Agnieszka Kalinowska, Tamás Kaszás, Dana Kavelina, Kamila Kobierzyńska, Daniel Kotowski, Aleksandra Kubiak, Karolina Kubik, Dominika Kulczyńska, Diana Lelonek, Alicja Lewicka, Monika Pascoe Mikişková, Lada Nakonechna, Iwona Ogrodzka & Kinga Bartniak, Rory Pilgrim, Marta Romankiv, Irmína Rusicka, Ala Savashevich, Jadwiga Sawicka, Anna Siekierska, Magdalena Starska & Agnieszka Grodzińska, Kuba Stępień, Gabriele Stötzer, Viktoriia Tofan, Patrycja Wilczek-Sterna & Iryna Zhyla, Liliana Zeic.

Lubuskie Winnice – Winnica Pod Lipą



Arkadiusz Cincio

26 października 2022 roku została otwarta kolejna wystawa zrealizowana w ramach cyklu *Lubuskie winnice. Wczoraj i dziś*. Tym razem prezentowaliśmy położoną w Górzycach Winnicę Pod Lipą. W 2008 roku państwo Izabela i Zbigniew Tyliszczakowie sprowadzili pierwsze sadzonki winorośli: 150 Rieslinga i 150 Pinot Noir. Tata właścicielki zajmuje się pielęgnacją winorośli, a jej siostra, która ukończyła studia podyplomowe z enologii na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, odpowiedzialna jest za produkcję wina.

Winnica swą nazwę zawdzięcza ogromnej, starej lipie, która góruje nad winnym wzgórzem z widokiem na zakole Odry. Spośród ponad 3000 uprawianych krzewów, większość stanowią odmiany gatunku *Vitis vinifera*: riesling, pinot noir, pinot gris oraz gewürztraminer uzupełnione hybridami międzygatunkowymi: regent i johanniter.

W Winnicy Pod Lipą wytwarza się nie tylko wino, ale także biżuterię zawierającą elementy winorośli. Są to niepowtarzalne egzemplarze wykonane ręcznie z żywicy jubilerskiej, w której zatopiono liście, korę, drewno i owoce winnych krzewów. Drewno z najstarszych odmian traminer i riesling wypełnia oczka pierścionków, naszyjników i breloków do kluczy. Na delikatną korę młodych pędów winnych nawlekane są koraliki z kamieni szlachetnych, a pestki pinot noir po maceracji wybarwione na czerwony kolor i zdrewniałe łoża stanowią podstawę przy tworzeniu bransoletek. Żywica wraz z elementami winorośli jest oprawiana w srebro lub stal chirurgiczną i łączona z kamieniami naturalnymi i szlachetnymi, najczęściej bursztynem z Bałtyku oraz krzemieniem pasiastym zwanym polskim diamentem, wydobywanym tylko Górach Świętokrzyskich.



Przykład tworzonej biżuterii



Właścicielka Izabela Tyliszczak i dr Longin Dzieżyc, z-ca dyrektora MZL

Tytuł: *Winnica Pod Lipą*

Czas trwania: 26 X 2022 – 15 VIII 2023

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: Arkadiusz Cincio

General Haller i jego żołnierze

Grzegorz Wanatko

Kolejna rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości była okazją dla środowisk patriotycznych do świętowania i organizowania różnych wydarzeń nawiązujących do tej szczególnie radosnej daty. Nasze Muzeum także każdego roku wnosi swój wkład w upamiętnienie wysiłku polskiego narodu, który doprowadził do odrodzenia się Państwa. Tym razem świętowanie rozpoczęło 9 listopada 2022 roku. Wówczas odbył się wernisaż wystawy pt. *General Haller i jego żołnierze*. Otwarcie ekspozycji poprzedziło wspólne odśpiewanie Mazurka Dąbrowskiego przez uczestników wydarzenia. Sama wystawa została przygotowana w 2018 roku w ramach projektu Muzeum Niepodległości w Warszawie pt. *100 na 100*, który zakładał zorganizowanie 100 wydarzeń w setną rocznicę odzyskania niepodległości.

Na ekspozycji wykorzystano materiały Muzeum Niepodległości oraz unikatowe obiekty ze zbiorów Archiwum Narodowego w Krakowie. Wystawa przybliżyła sylwetkę wybitnego polskiego żołnierza generała Józefa Hallera. Był on jednym ze współtwórców Polski Niepodległej. Jego ofiarna służba jest przykładem poświęcenia Ojczyźnie. Pełnił stanowisko dowódcy II Brygady Legionów, a kilka tygodni przed końcem wojny został dowódcą Armii Polskiej we Francji. Do legendy polskiej historiografii przeszła jego wyprawa w 1920 roku na Pomorze, gdzie dokonał symbolicznych zaślubin z morzem. Scena ta została uwieczniona dekadę później w znanym obrazie Wojciecha Kossaka pt. *Zaślubiny Polski z morzem*. Podczas wojny z bolszewikami dowodził Armią Ochotniczą i Frontem Północnym. Legenda „Błękitnego Generała” i jego Błękitnej Armii do dziś żyje w pamięci Polaków.

Ekspozycja dotyczyła okresu Wielkiej Wojny i kształtowania się polskich granic. Większość fotografii prezentowała gen. Hallera w okresie pierwszej wojny światowej, część z nich ukazywała również generała i jego bliskich po roku 1945, gdy przebywał na emigracji. Na fotografiach nie mogło zabraknąć także jego oddanych towarzyszy broni, żołnierzy i oficerów II Brygady Legionów Polskich, Błękitnej Armii, Armii Ochotniczej z 1920 roku.



Podczas wernisażu

Wśród podniosłych momentów wieczoru było też wręczenie odznaczenia państwowego. W imieniu prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wicewojewoda Olimpia Tomczyk-Iwko Złotym Krzyżem Zasługi odznaczyła Andrzeja Ski-
bińskiego, prezesa Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Ziemi Lubuskiej.

Ponadto w czasie uroczystości nastąpiło przekazanie do zbiorów muzealnych drugiej części Kolekcji wołyńskiej Tadeusza Marcinkowskiego. O jej wartości opowiedział dr Longin Dzieżyc, zastępca dyrektora Muzeum.

Zwieńczeniem spotkania był recital fortepianowy w wykonaniu Kamila Wroney, absolwenta studiów pianistycznych w Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuty Bacewiczów w Łodzi. W programie znalazły się mazurki, preludia, nokturny oraz polonezy wybitnych polskich kompozytorów – Chopina, Moniuszki, Paderewskiego.

Tytuł: *General Haller i jego żołnierze*

Czas trwania: 9 XI 2022 – 12 II 2023

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: dr Grzegorz Wanatko

Józef Haller (1873-1960), zwany również Błękitnym Generałem, jest postacią, która wytrwale służyła Ojczyźnie. Niejednokrotnie stawiany obok Józefa Piłsudskiego (1867-1935) ostatecznie przegrał walkę o władzę, choć źródła wskazują, że swego czasu miał nad nim przewagę. Co ciekawe, historycy zauważają, że Haller nie odznaczał się wyjątkowością ani w sensie wojskowym, ani politycznym. Znacznie wyżej oceniany jest jego stryjeczny brat Stanisław Haller (1872-1940). Mimo tego, Błękitny Generał stał się legendą, którego pamięć czci cały naród polski. Do jego bohaterskich czynów należy zaliczyć m.in. zerwanie z Austrią, które świadczyło o walce ze wszystkimi zaborcami, był przeciwnikiem ofensywy na Ukrainie, przeszedł do historii jako ten, który przywrócił Bałtyk Polsce, a jego armia wiosną 1919 r. osiągnęła stan 90 000 ludzi. Generał wrócił do Polski dopiero po śmierci (zmarł 4 czerwca 1960 r. w Londynie) w 1993 roku. Spoczął skromnie w krypcie w nawie kościoła św. Agnieszki w Krakowie, blisko Wawelu, gdzie leży jego współtowarzysz walki, ale i oponent – Józef Piłsudski.

„Zielonogórski malarz z Gorzowa” i jego artystyczne uniwersum

Jacek Gernat

Wystawa prac Andrzeja Gordona, jednego z najbardziej oryginalnych przedstawicieli współczesnej plastyki lubuskiej została otwarta 30 listopada 2022 roku. Ekspozycja przygotowana z okazji 30. rocznicy śmierci artysty przypominała jego wszechstronny dorobek w zakresie malarstwa, rysunku i grafiki.

Twarde krechy o ciemnych tonacjach w nieskończonych próbach i symultanicznych wahaniami mają ukazywać radość życia, piękno kobiety, doznanie szczęścia. Wszystko w atmosferze dramatu, niepokoju, poniżenia, które jest konieczne, aby przez upokarzanie dostrzec światło wewnętrznej wartości i ludzkiej miłości. Współzależność głównych sił dających życie i śmierć. Ponadczasowa witalność utrzymująca ludzki gatunek w Twoim wydaniu jest poezją uniesienia i prymitywnego intuicyjnego działania człowieka. Przedstawione przez Ciebie spektakle, ich interpretowanie i komunikowanie o doznaniach jest dotarciem do głębokich warstw podświadomości. Cieleśność konkretnej osoby jest jakoby marginesem, ale na tyle ważnym, że [...] nie wystarczyło Ci Twego Bóstwa otoczyć dobrem i złem, musisz je jeszcze ukrzyżować. Rozpięta na krzyżu, wzniesiona do rangi Madonny, skonać powinna na ołtarzu przez proces sakralizacji, który jej wyznaczyłeś. – tak twórczość Andrzeja Gordona (1945-1992) scharakteryzował Jan Muszyński w liście do artysty.

Chociaż Andrzej Gordon do końca życia pozostał związany z Gorzowem, kontakty środowiskowe, osobiste przyjaźnie czy artystyczne inspiracje na lata połączyły jego twórczość także z Zieloną Górą. Stąd nie bez powodu Jan Muszyński żartobliwie określił go mianem „zielonogórskiego malarza z Gorzowa”. W Zielonej Górze zachował się też najbogatszy zbiór prac Gordona, zgromadzony w pierwszym



Fragment ekspozycji

rzędzie w Muzeum Ziemi Lubuskiej. Dzieła malarskie, rysunkowe i graficzne z muzealnej kolekcji, dopełnione pracami z Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz Biblioteki Uniwersytetu Zielonogórskiego, a także pojedynczymi obiektami ze zbiorów prywatnych, dają nam wgląd w uniwersum niespokojnej wyobraźni artysty. Jego akty – w szczególności postaci kobiecych – erotyki, pełne dramatyzmu, a niekiedy i rubasznego żartu sylwetki ludzkie – z biegiem lat coraz częściej „krzyżowane” – jak również portrety, ilustracje utworów literackich czy surrealistyczne obrazy miasta, wciąż przemawiają ekspresją i oryginalnością autorskiej wizji Gordona, poety człowieka, miejsca, czasu i myśli.

Tytuł: „Zielonogórski malarz z Gorzowa” – Andrzej Gordon 1945-1992. Malarstwo. Rysunek. Grafika

Czas trwania: 30 XI 2022 – 5 III 2023

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: Jacek Gernat

Andrzej Gordon, malarz i grafik, urodził się w 1945 r. w Bydgoszczy. W latach 1964-1970 studiował malarstwo i grafikę w warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych w pracowniach malarstwa u prof. Juliusza Studnickiego oraz grafiki u prof. Andrzeja Rudzińskiego. W 1969 r. osiedlił się w Gorzowie Wielkopolskim, gdzie żył i tworzył aż do śmierci. To właśnie w tym mieście, w 1968 r., zaprezentowano jego pierwszą autorską wystawę (w Muzeum Okręgowym, ob. Muzeum Lubuskie im. Jana Dekerta). Uznanie w środowisku artystycznym zyskał tworząc kontrowersyjne dzieła malarskie, rysunkowe i graficzne, łączące elementy sakralne z erotycznymi.

Jego dorobek ocenia się na ponad 1000 obrazów, grafik, pastelów, plakatów, ilustracji do książek i tomików poezji. Gordon prezentował swoją twórczość na ponad 40 indywidualnych wystawach, zarówno w kraju (w Gorzowie Wlkp., rodzinnej Bydgoszczy, Zielonej Górze, Szczecinie, Poznaniu, Koszalinie, Warszawie), jak i za granicą (Frankfurcie nad Odrą). Oprócz tego jego prace były eksponowane w wystawach zbiorowych i konkursach, m.in. w Zielonej Górze, Gorzowie Wlkp., Szczecinie, Bydgoszczy, Elblągu, Poznaniu, Paryżu i Lipsku. W 1976 r. otrzymał odznakę Zasłużonego Działacza Kultury, a w 1988 r. Srebrny Krzyż Zasługi.

Jacka Dłużewskiego nieoczywistość rzeczy



Jacek Gernat

Przez dwa miesiące w Galerii Nowy Wiek MZL gościła wystawa malarza i rysownika Jacka Dłużewskiego. Udostępniona od połowy grudnia 2022 do połowy lutego 2023 roku cieszyła się zainteresowaniem zwiedzających, którzy zyskali możliwość spotkania z artystą oraz pozyskania katalogu towarzyszącego ekspozycji podczas jej finisażu 27 stycznia.

Kadry rzeczywistości widziane malarskim okiem Jacka Dłużewskiego za każdym razem zyskują wymiar metafizyczny, wręcz mistyczny. To, co namacalne, okazuje się być jedynie „warstwą wierzchnią”, pod którą artysta odkrywa głębszy poziom relacji rzeczy, ludzi czy elementów natury, w wymiarze estetycznym, ale i duchowym. [...] *we mnie trwa ta myśl o spotkaniu z rzeczywistością jako czymś realnym i szczególnym, a nie tylko abstrakcyjnym i zwyczajnym, ustalonym z góry wedle przyjętego zwyczaju, opinii lub poglądu. W takim spotkaniu jest obecna pamięć o sakralnym wymiarze sztuki oraz o roli, jaką powinna ona spełnić. Jak mawiał profesor Jerzy Nowosielski, rolą sztuki jest podnieść tę upadłą rzeczywistość na poziom świętości, odkryć jej niezwykłość i sakralność przejawiające się w ludzkim życiu, a więc w doświadczeniu empirycznym, tak to przynajmniej rozumiałem. Ale pomiędzy rozumieniem a doświadczeniem jest przepaść, dla której zwykle słowa są niewystarczające.*

Zacytowane słowa artysty przybliżają nas do zrozumienia jego postawy twórczej, w której za pomocą pędzla i ołówka nieustannie poszukuje on środków wyrażenia owej sfery pomiędzy rozumieniem a doświadczeniem, „zapisując” otaczające nas obrazy codzienności w malarskich „ikonach” lub filozoficznych traktatach. Częstym motywem prac malarza jest podróż, rozumiana zarówno jako fizyczne przemieszczanie się, odkrywanie nowych miejsc, jak i podróż w wymiarze mentalnym, w głąb samego siebie.

Szkice, za pomocą których artysta notuje swoje impresje i obserwacje – nierzadko opatrzone szczegółowymi uwagami odnośnie np. aury pogodowej, światła, gamy kolorystycznej, nastroju konkretnego miejsca zarejestrowanego wzrokiem w określonym momencie – stanowią podstawę jego wielkoformatowych kompozycji. Należą do nich wyeksponowane na wystawie rysunki z cyklu *Krynica Deptak*, będące transpozycją szkiców. W widokach tych *punto stabile* artysty jest stylowy taras kawiarni w Starym Domu Zdrojowym w Krynicy-Zdroju, z którego obserwuje kawiarniane stoliki, a przede wszystkim położony za nimi krynicki deptak. [...] *To, co mnie tam zafascynowało, to nieustannie zmieniająca się rzeczywistość jednego miejsca, przybierająca postać kolejnych odsłon, mieniająca się przechodniami, śpiewającym chórem, grającą orkiestrą, pracą przy kwietnikach, gośćmi kawiarni itp.* Realizm naszkicowanych widoków



Jacek Dłużewski i Leszek Kania podczas rozmowy, której zapis ukazał się w katalogu do wystawy

Dłużewski poddał typowej dla siebie geometryzującej syntezie, podkreślając tym samym refleksyjny charakter kompozycji. „Rewersem” tych prac – zawieszonych pośrodku sali wystawowej – są malarskie widoki Wrocławia z rozwijanego obecnie przez autora cyklu *Znikający*. Rozświetlone feerią barw wieczorne ulice miasta, spowita niepokojącym cieniem fasada hotelu Piast, wreszcie majestatyczne, zarazem melancholijne wnętrza neogotyckiego kościoła św. Michała Archaniola to nakreślone wyrazistym konturem rejestracje miejsc naznaczonych chwilową obecnością autora – „znikającego przechodnia”.

Powstałe w ramach innego cyklu (*Obrazy krótkometrażowe*), malowane *en grisaille* sekwencje zimowego pejzażu wiejskiego stają się natomiast poetycką refleksją na temat obrazów zapamiętanych podczas podróży pociągiem. Powiązane wspólnym tematem widoki zatracają swą pozorną przypadkowość w oczach artysty, który przenosi je na płótno na zasadach muzycznej oktawy. Podobnie sekwencyjny charakter mają sceny zarejestrowane przez artystę na peronie krakowskiego dworca głównego (cykl *Małe kino*). W tym przypadku kadry rzeczywistości stanowią kanwę wyreżyserowanego przez twórcę malarskiego „filmu”, w którym tłum podróżnych naprzemiennie ulega skupieniu i rozproszeniu, a rozległa przestrzeń stacji wypełnia się ludźmi i pociągami lub pustoszeje.

Podróże i artystyczne obserwacje Jacka Dłużewskiego niekiedy przybierają postać wielowymiarowej refleksji nad dziedzictwem i korzeniami europejskiej kultury, czego przykładem jest powstały w 2014 roku cykl *Od Damaszku wg św. Pawła*, namalowany pod wpływem podróży autora do Syrii. Miejskie widoki współczesnego Damaszku są podróżą symboliczną śladami Apostoła Narodów, ojca chrześcijańskiej Europy. Rzeczywiste miejsca – ulice i budynki, niekiedy ożywione anonimowymi sylwetkami ludzi – malarz odtwarza na płótnie po raz kolejny w uproszczeniu,

tworząc kompozycje niemal abstrakcyjne, bliskie sztuce geometrycznej, zarazem przywołujące na myśl „ikonowe” malarstwo przywołanego już Nowosielskiego, mistrza artysty. W te ikony współczesnego miasta wplata jednak czarno-białe przedstawienia religijne zaczerpnięte z dzieł zachodnioeuropejskiego malarstwa: wizerunki Chrystusa na krzyżu oraz Ojców Kościoła, przeważnie ukazanych w scenach męczeństwa. Podejmuje w ten sposób dialog pomiędzy europejską tradycją kulturową, wywiedzioną z biblijnego nawrócenia Szawła, a bliskowschodnią współczesnością, w dalszym ciągu naznaczoną przemocą, w szczególności syryjskiej wojny domowej. Temat tej wojny przenika również monumentalny cykl malarski pt. *Pustynia Syryjska II* z 2019 roku. Dłużewski mentalnie powraca w nim na przemierzoną niegdyś Pustynię Syryjską, nieomal fizycznie uobecniając podróżnicze wspomnienia za pomocą oryginalnej techniki malarskiej – piasku zmieszanego z farbą olejną. Z realistycznie oddanych, „pocztówkowych” widoków Syrii wydobywa jednak podskórny dramat wojny do dziś trawiącej ten kraj. Malownicze pustynne krajobrazy wypełniają wraki wojskowych pojazdów, urządzeń bojowych oraz dziesiątki trupich czaszek, ponad ruinami antycznej Palmyry ptaki „rozdziobują” okręt wojenny, a pozostałości wczesnochrześcijańskiej bazyliki św. Symeona (arab. Qal’at Sim’an) koło Aleppo spowija cień bombowca (warto w tym miejscu przypomnieć, że wspomniane zabytki poważnie ucierpiały na skutek barbarzyńskiego wandalizmu lub bombardowań w trakcie obecnej wojny). Wszystkie te obrazy znalazły się jakby „na celowniku” wojskowego drona, choć wprowadzone przez autora barwy czerwieni (życie) i błękitu (przemijanie),

którymi nakreślił rozedrgane ramy kadrów oraz „siatkę celowniczą” mają głębszy wymiar: symbolicznie wyrażają napięcie pomiędzy życiem a śmiercią, nieustannie obecne na tych uświęconych dla europejskiej kultury ziemiach.

Podróż fizyczna i mentalna w ostatnich pracach Dłużewskiego prowadzi go znacznie bliżej, do rodzinnej Zielonej Góry. Obecne na wystawie obrazy z cyklu *Las zielonogórski* to malarska refleksja na temat powtarzającego się motywu lasu – przeważnie iglastego – zainspirowana wędrówkami autora przez leśne ostępy w okolicach Winnego Grodu. Tym razem o wyrazie każdego z widoków zdecydowała obrana przez artystę konwencja malarska, od świetlistych wizji przywodzących na myśl postimpresjonistyczne malarstwo Wojciecha Weiss’a, poprzez pointylistyczną, migotliwą mozaikę plam barwnych, po dynamiczne gry kolorystyczne bliskie twórczości Maurice’a de Vlamincka, a nawet wyciszone, zdominowane konturem, konstelacje i ciągi pni pokrewne japońskim drzeworytom. Natomiast obrazy z cyklu *Zielona Góra* ukazują Winny Gród z lotu ptaka, choć gęste, tonące w zieleni miejskie zabudowania w oglądzie z szerokiej perspektywy zatracają swoją czytelność, stając się osobistą „mapą drogową” Dłużewskiego. Zestawione w cykl ujawniają trasę potencjalnej wędrówki od jego domu rodzinnego przez zielonogórską starówkę do rejonu ulicy Wyspiańskiego, a więc ku granicom miasta i zewnętrznemu światu. Bliższa analiza „mapy” pozwala dostrzec odwzorowane w miniaturowych „kartonach” charakterystyczne dla autora punkty na owej trasie, jak wizerunki wyróżniających się starych willi, kamienic, kościołów, ratusza, teatru, szkoły, a nawet znaków drogowych.

Malarskie podróże Jacka Dłużewskiego, bliskie i dalekie, eksploracje „nieoczywistości rzeczy” na płótnie i papierze – pomiędzy figuracją i abstrakcją, mimetycznym konkretem a metafizyczną medytacją – nieustannie ujawniają kolejne odsłony tych poszukiwań. Artysta „wrzucony w świat” odkrywa nim swoją własną rzeczywistość rzeczy, nadając mu własny język formy, czemu wciąż nie ma końca.



Fragment ekspozycji

Tytuł: *Jacek Dłużewski – Nieoczywistość rzeczy. Malarstwo i rysunek*

Czas trwania: 15 XII 2022 – 15 II 2023

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: Leszek Kania

Jacek Dłużewski, urodzony w 1966 r. w Zielonej Górze, malarz i rysownik. Jest absolwentem Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu (dawniej Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Pięknych) oraz Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Do dziś związany jest z tymi miastami, jednak Zielona Góra cały czas pozostaje obecna w jego twórczości. Nie ukrywa więzi artystycznej, jaka łączy go z Jerzym Nowosielskim – choć w swoich pracach wykazuje niezależność. Inspiracje czerpie z życia (m.in. z podróży) i łączy je z językiem abstrakcji geometrycznej. Stąd też patrząc na formę jego obrazów można dojść do przekonania, że jest ona wynikiem swoistego dualizmu: kombinacji przestrzeni zewnętrznej z wewnętrzną. W motywach rzeczywistości odnajduje wyjątkowość, szczególność i sakralność.

Muzealne mruczydzieła



Nagrodzone prace

Renata Gresiuk-Kowalska

Obchodzony 17 lutego Światowy Dzień Kota jest ważnym dniem dla każdego miłośnika tych puszystych i mruczących stworzeń. A w związku z tym, że koty zawsze chodzą swoimi drogami, postanowiliśmy sprawdzić, jak odnalazłyby się na ścieżkach muzealnych. Tak zrodził się pomysł na zorganizowanie konkursu plastycznego pt. *Muzealne mruczydzieła*, którego tytuł i tematyka połączyły świat kotów ze światem sztuki.

Konkurs skierowany został do dzieci przedszkolnych oraz uczniów szkół podstawowych z Zielonej Góry i Gminy Zielona Góra w kategoriach wiekowych 5-7, 8-11 i 12-14 lat. Mogły w nim wziąć udział zarówno osoby indywidualne, jak i podopieczni grup plastycznych. Celem konkursu było rozwijanie wyobraźni plastycznej,

wspieranie postaw twórczych poprzez prezentację dokonań młodych twórców, poszerzanie wiedzy o stylach w sztuce i zbiorach muzealnych, budzenie zainteresowania kocią naturą: charakterem, zwyczajami i potrzebami kotów, uwrażliwienie na los bezdomnych i porzuconych zwierząt oraz promowanie instytucji muzealnych w tym Muzeum Ziemi Lubuskiej.

Zadanie konkursowe polegało na stworzeniu Muzealnego mruczydzieła – portretu kota/kotów w przestrzeniach muzealnych, w czym mogła być pomocna m.in. opcja wirtualnego zwiedzania dostępna na stronie internetowej Muzeum Ziemi Lubuskiej <https://mzl.zgora.pl/edukacja/konkursy/>. Kotom miały towarzyszyć dzieła i eksponaty, a także elementy stroju i ozdoby zainspirowane np. ulubionym

stylem w sztuce. W konkursowych pracach koty mogły się wcielić w różne postaci, np.: kota – przewodnika muzealnego, kota – turystę zwiedzającego muzeum, kota – artystę malującego obrazy czy kota w roli portretowanego modelu.

Zaproszenie do wzięcia udziału w konkursie spotkało się z ogromnym zainteresowaniem! Wpłynęły aż 194 prace, a uczestnicy wyrazili w nich swoją sympatię dla kotów oraz wykazali się wiedzą na temat kociej urody i natury oraz znajomością tematyki muzealnej w zakresie ogólnym, ale i ze wskazaniem na nasze Muzeum. Wśród prac przeważały te niezwykle kolorowe, wykonane za pomocą farb, kredek i pastelów. Wśród nich były też prace wykonane w technice collage'u, rysunku lub w technice mieszanej.

Jury, któremu przewodniczył dyrektor Leszek Kania, stanęło przed niezwykle trudnym zadaniem wyłonienia laureatów. Kierując się podanym w regulaminie kryterium oceny tj. spójnością z tematem konkursu, oryginalnością pomysłu oraz samodzielnością i estetyką wykonania, jury postanowiło nagrodzić więcej prac i tym samym zwiększyć pulę nagród. Ostatecznie w każdej kategorii wiekowej przyznano po dwa pierwsze miejsca *ex aequo* oraz nagrodzono wyróżnieniami łącznie 14 prac.

Nagrody ufundowane zostały przez Muzeum Ziemi Lubuskiej a częściowo również przez Sklep Zoologiczny ZooLux w Zielonej Górze. Wśród nagród i wyróżnień pojawiły się dyplomy oraz dostosowane do wieku gry i książki tematycznie związane z kotami, muzealne kolorowanki, pastele, akwarele oraz kubki z wizerunkiem kota.

Zwieńczeniem konkursu był wernisaż wystawy *Muzealne mruczydziela*, który odbył się w sobotę 18 lutego 2023 roku w Muzeum Ziemi Lubuskiej gromadząc licznie całe rodziny. Uroczyste wręczenie nagród odbyło się w Sali Witrazowej, w której również miało miejsce spotkanie z zaproszoną panią weterynarz. Podczas wydarzenia prowadzona była zbiórka karmy i artykułów dla kotów z przeznaczeniem dla zielonogórskiego schroniska, a stojące w holu kocie monidło zapraszało do robienia okolicznościowych zdjęć.

Podczas wernisażu mogliśmy podziwiać nie tylko *Muzealne mruczydziela*, ale i kocie przebrania naszych najmłodszych gości. Dzięki nim dosłownie zaroilo się w naszym Muzeum od kotów, kociąt i koteczków przechadzających się po wystawie. W całym wydarzeniu wzięło udział około 200 osób.

Dziękujemy za udowodnienie, że w dzisiejszych czasach szacunek i miłość do zwierząt są w życiu nadal bardzo ważne! Koty ze schroniska będą niezmiernie wdzięczne za okazane wsparcie!



Wręczenia nagród dokonał dyrektor Muzeum Leszek Kania oraz edukatorki z Działu Oświatowego Renata Gresiuk-Kowalska i Barbara Maculewicz



Mile widziane były kocie akcenty

Tytuł: *Muzealne mruczydziela*
Czas trwania: 18 II – 5 III 2023
Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze
Kurator: Renata Gresiuk-Kowalska

Bliżej dostępności

Barbara Maculewicz

W 2022 roku Muzeum Ziemi Lubuskiej uzyskało grant na realizację projektu pt. „Zwiększenie dostępności do pełnej oferty kulturalnej Muzeum Ziemi Lubuskiej osobom ze szczególnymi potrzebami”. Projekt realizowany jest w ramach programu KULTURA BEZ BARIER, koordynowanego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w partnerstwie z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Pod koniec listopada Muzeum przystąpiło do przeprowadzenia pierwszego zadania projektu, jakim były szkolenia pracowników naszej instytucji. Szkolenia podnoszące kompetencje pracowników realizowali specjaliści z Fundacji Katarynka mającej swoją siedzibę we Wrocławiu.

Przedmiotem pierwszego bloku szkoleniowego był *Savoir vivre w obsłudze osób z niepełnosprawnością wzroku, słuchu, narządów ruchu i intelektualną*. Spotkania prowadziła Magdalena Brumirska-Zielińska przy wsparciu dwóch innych trenerek, które przez dwa dni prezentowały sposoby na zapewnienie bezpiecznej i komfortowej podróży odbiorcy wydarzenia kulturalnego.

Uczestnicy otrzymali możliwość nie tylko zdobycia czy też poszerzenia wiedzy na temat obsługi gości ze szczególnymi potrzebami, ale również przekonali się na własnej skórze, z jakimi barierami mogą spotkać się osoby odwiedzające Muzeum. Wyjątkowym doświadczeniem była możliwość poznania perspektywy Magdaleny Orłoś, która jako osoba niewidoma wskazała, w jaki sposób komunikować się z niewidomymi i jak bezpiecznie pomóc w poruszaniu się po obiekcie, jeżeli zajdzie taka potrzeba. W ramach jednego z zadań zaproponowano spacer po muzealnych ekspozycjach z oczami zasłoniętymi opaską. Taka aktywność pozwoliła odkryć potencjalne trudności, z jakimi może zetknąć się osoba niewidoma odwiedzając Muzeum Ziemi Lubuskiej. Karolina Przybył uchyliła drzwi do świata osób głuchych i niedosłyszących, wskazując na silne wykluczenie tej społeczności i możliwości niwelowania barier powstających w obszarze słyszenia.

Drugą dziedziną, którą zgłębiali muzealnicy było *Tworzenie audiodeskrypcji*. Wiedzę i umiejętności w tym zakresie doskonalono przez trzy kolejne dni pod okiem Justyny Mańkowskiej (prezeski Fundacji Katarynka i inicjatorki jej założenia), Magdaleny Brumirskiej-Zielińskiej oraz konsultantki audiodeskrypcji – Magdaleny Dudowicz. Również tym razem trenerki postawiły na pracę z wykorzystaniem muzealnych eksponatów. Uczestnicy zmierzali się z opisami m.in. narzędzi tortur, zabytków sztuki sakralnej i renesansowego portalu z Prztyoku. Duża intensywność szkolenia i towarzyszących mu ćwiczeń zaowocowały poszerzeniem istniejącego już zbioru audiodeskrypcji.

Często najlepszą wizytówką muzeum są ludzie, którzy je reprezentują¹



Pracownicy Muzeum podczas szkolenia

Ostatni blok szkoleniowy poświęcony był *Tworzeniu łatwych do czytania i rozumienia tekstów ETR*. Przybliżeniem tego tematu zajęła się Anna Jeżowska-Siwek, która w ciągu dwóch dni krok po kroku objaśniała zasady konstruowania tego szczególnego komunikatu oraz jego kształtu edytorskiego. Nastąpiło przejście od szczegółowych i obszernych tekstów audiodeskrypcji dzieł sztuki do syntetycznych i krótkich tekstów ETR. Uczestnicy mieli okazję przekonać się, że to właśnie tworzenie tekstów ETR jest najtrudniejszym do wykonania zadaniem wymagającym połączenia wiedzy i empatii.

Zrealizowane szkolenia to kolejny krok naszej instytucji w kierunku otwartości oraz dostępności na wielu płaszczyznach. Włączanie odbiorców o zróżnicowanych potrzebach jest długoterminowym działaniem, dzięki któremu Muzeum Ziemi Lubuskiej udostępni swoje zbiory szerokiemu gronu odbiorców – w tym osobom z niepełnosprawnościami wzroku, słuchu, ruchowymi lub intelektualnymi.

¹ A. Żórawska, *Gość z niepełnosprawnością słuchu w muzeum*, „Szkolenia NIMOZ. ABC Gość Niepełnosprawny w muzeum”, 2/2013 r., s. 59, źródło: https://nimoż.pl/files/publications/17/ABC_Gosc_niepelnosprawny_lekki.pdf.

Magia świąt Bożego Narodzenia

Renata Gresiuk-Kowalska

Święta Bożego Narodzenia były jak co roku doskonałą okazją do zorganizowania w naszym Muzeum warsztatów edukacyjno-plastycznych pn. *Magia świąt Bożego Narodzenia*. Zajęciom, adresowanym do dzieci przedszkolnych oraz uczniów klas 1-3 szkół podstawowych, towarzyszyła przedświąteczna atmosfera. Dekoracje w oknach i blask choinkowych światełek w muzealnej Sali Edukacyjnej sprzyjały rozmowom o tradycjach związanych m.in. z wigilijnymi potrawami i o zwyczaju dzielenia się opłatkiem. Dzieci słuchały też legendy o św. Mikołaju, aby dowiedzieć się kim był i gdzie żył. I czy spełnia życzenia, o których piszemy do niego w listach. Na te i inne pytania szukaliśmy odpowiedzi podczas dziewięciu spotkań, w których uczestniczyło 180 dzieci ze szkół podstawowych oraz przedszkoli.

Część teoretyczna warsztatów dotyczyła też tradycji wysyłania kartek świątecznych oraz pozwoliła poznać kilka historyjek, które z pewnością zaspokoiły dziecięcą ciekawość. A pytań było sporo! Kto wymyślił pierwszą bombkę? Co to jest podłazniczka? Kim są kolędnicy? Jak dekorowano dawniej choinkę? Na każdym spotkaniu dzieci chętnie opowiadały o świątecznych zwyczajach panujących w ich rodzinach i z przejęciem dzieliły się swoimi wiadomościami na temat świąt Bożego Narodzenia. Piękne były też dziecięce propozycje świątecznych życzeń składanych najbliższym podczas dzielenia się opłatkiem, które pojawiły się w trakcie prowadzonych warsztatów.

Czas oczekiwania na Boże Narodzenie to także doskonała okazja do przygotowania świątecznych dekoracji. W związku z tym w części praktycznej naszych warsztatów dzieci z wielkim zaangażowaniem przystąpiły do twórczej pracy. W tym roku naszą propozycją były ozdoby wykonane z tekturowych talerzyków, ażurowych serwetek, słomek, waty, kolorowego papieru i cekinów. Dzieci otrzymały potrzebne materiały plastyczne i miały możliwość wykonania swojej dekoracji według wzoru lub własnego pomysłu. Tworzeniu ozdób towarzyszyły kolędy, a niektóre grupy np. uczniowie kl. 1. z Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I stopnia oraz dzieci z Przedszkola Little Britain Montessori, spontanicznie włączyły się do wspólnego kolędowania.

W trakcie prowadzonych warsztatów, zdarzył się też taki dzień, w którym pojawiły się w naszym Muzeum renifery i Mikołaje. Wszystko za sprawą uczniów kl. 1 i kl. 3 z Dychowa, którzy w ten właśnie sposób postanowili świętować dzień 6 grudnia, czyli Mikołajki.

Spotkała nas też w tym przedświątecznym czasie ogromna niespodzianka – odwiedziny uczniów ze Szkoły Podstawowej Nr 13, którzy postanowili przyjść z życzeniami najpiękniejszych świąt Bożego Narodzenia oraz specjalnie przygotowaną bombką na naszą muzealną choinkę!

Dziękujemy za wszystkie miłe słowa i życzenia oraz za pracowicie spędzony wspólny czas. Czekamy na Was za rok!



Dzieci podczas warsztatów i rezultaty ich pracy

Legendy blask w zimowy czas. Zielona Góra śladami mieszczan

Barbara Maculewicz

Świat baśni i legend nie od dziś budzi ciekawość i ożywia wyobraźnię zarówno dzieci, jak i dorosłych. Ziarenka prawdy przeplatają się z wymyślonymi zdarzeniami i postaciami. Nie inaczej dzieje się w odniesieniu do historii Zielonej Góry i jej mieszkańców, dlatego Muzeum Ziemi Lubuskiej zaprosiło dzieci do poznawania codzienności dawnych mieszczan oraz ich profesji. *Legendy blask w zimowy czas. Zielona Góra śladami mieszczan* to interdyscyplinarne zajęcia edukacyjno-plastyczne przygotowane dla uczniów przebywających na zorganizowanych półkoloniach podczas tegorocznych ferii zimowych.

Punktem wyjścia w tej podróży po codzienności dawnych zielonogórczyków stała się legenda o Bergu i Zielonej. Podczas specjalnie przygotowanej prezentacji uczniowie poznali także historię gospodarczego rozwoju naszego miasta. Edukacyjna część każdego spotkania wypełniona była kluczowymi informacjami dotyczącymi dawnych gałęzi rzemiosła, ze szczególnym uwzględnieniem winiarstwa i sukiennictwa. Nasza opowieść o przeszłości pozwoliła dowiedzieć się m.in. kim był kołodziej, snycerz czy też bartnik, dlaczego kowal odgrywał tak istotną rolę w każdej osadzie, a także czym różnił się od siebie rymarstwo i kaletnictwo.

Część edukacyjną zajęć wzbogacano niewielką wystawą przygotowaną we współpracy z Działem Historycznym, Działem Winiarskim oraz Działem Sztuki Dawnej. Dzięki temu dzieci mogły zobaczyć z bliska m.in. kolekcję dawnych monet z muzealnego zbioru numizmatycznego (w tym monety z czasów starożytnych i średniowiecznych) i przekonać się, na czym polegała praca mincerza. Podczas prezentacji elementów zbroi przedstawiono ciekawostki dotyczące warsztatu płatnerskiego, a wprowadzony w ruch kołowrotek zilustrował, w jaki sposób wytwarzano nici. Każdy mógł przyjrzeć się nietypowej kłódce i starym kluczom oraz cynowemu talerzowi cechowemu. Tę część spotkania połączono z wizytą na stałych ekspozycjach Muzeum, gdzie uczniowie mogli poświęcić uwagę unikatowym zielonogórskim pieniądzom zastępczym, historycznym dokumentom cechowym, pieczęciom i dawnym przedmiotom codziennego użytku.

Po solidnej dawce wiedzy był czas na twórczą aktywność. Każdy uczestnik warsztatów ozdobił własną, lnianą sakiewkę wykorzystując poznane wcześniej metody dekorowania tkanin, w tym rękodzielnicze techniki drukarskie – m.in. malowanie szablonowe. Dzieci poradziły sobie z tym niełatwym zadaniem rewelacyjnie – wykazały się kreatywnością i cierpliwością. Dzięki zastosowaniu specjalnych świecików kaletniczych mogły poczuć się jak prawdziwi rzemieślnicy i poznać specyfikę kaletnictwa.

W muzealnych warsztatach feryjnych wzięło udział blisko 150 osób w 6 grupach. Zajęcia zostały dofinansowane ze środków Urzędu Miasta Zielona Góra w ramach Akcji Zima 2023.

Kto wie co skrywają woreczki przygotowane w MZL? Może monety, a może inne współczesne skarby? Jedno jest pewne – uczestnicy zimowych warsztatów muzealnych bez wątpienia wzbogacili się o radość i satysfakcję z własnoręcznie ozdobionych sakiewek oraz garść wiedzy o życiu dawnych zielonogórczyków.



Uczestnicy zajęć edukacyjno-plastycznych

Ślady przeszłości, wyzwania przyszłości. Zielona Góra – historyczna i społeczna rola miast pogranicza

Izabela Korniluk

16 września 2022 roku w Muzeum Ziemi Lubuskiej w ramach obchodów 800- i 700-lecia Miasta Zielona Góra odbyła się konferencja pt. *Ślady przeszłości, wyzwania przyszłości. Zielona Góra – historyczna i społeczna rola miast pogranicza*, zorganizowana przez Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Zielonej Górze oraz Instytut Historii Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Problematyka konferencji dotyczyła zagadnień związanych nie tylko z Zieloną Górą, obchodzącą swoje 800-lecie założenia i 700-lecie otrzymania praw miejskich, ale ogólnie z miastami pogranicza. Celem obrad było zwrócenie uwagi na rolę pogranicza w historii miast i ich mieszkańców, wpływu na zmiany społeczno-gospodarcze oraz polityczne zachodzące w mieście, a także procesy zmieniające środowisko kulturowe.

Zgromadzeni goście wysłuchali wiele interesujących wystąpień, m.in. dr. hab. Roberta Skobelskiego, prof. UZ: „Budowa «drugiej Polski» w Zielonej Górze. Inwestycje przemysłowe w mieście w dekadzie gierkowskiej (1970-1980)”, dr. Przemysław Bartkowiak i mgr Agnieszki Urbaniak: „Dziedzictwo kulturowe Zielonej Góry w świetle wybranych zbiorów i działań Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze”, prof. dr hab.

Bogumiły Burdy i dr Małgorzaty Szymczak: „Edukacja w Zielonej Górze – refleksje historyczne i wyzwania współczesności”.

Nasze Muzeum na konferencji reprezentowali dyrektor Leszek Kania, który zapoznał gości z tematyką zasobów muzealnych w świetle obchodzonego w 2022 roku jubileuszu 100-lecia naszej placówki, dr Grzegorz Wanatko z referatem „Relacje między władzą w powojennej Zielonej Górze a mniejszością ukraińską” oraz dr Izabela Korniluk, która wraz z Czesławem

Federowiczem przygotowała wystąpienie „Zrujnowana dziedzictwo. Kompleks budynków po fabryce Georga Beuchelta i Zaodrzańskich Zakładach Przemysłu Metalowego ZA-STAL, jako przykład zmarnowanego potencjału funkcjonalno-przestrzennego dla Zielonej Góry”.

Honorowy patronat nad konferencją sprawowali: Jego Magnificencja Rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego prof. dr hab. Wojciech Strzyżewski oraz Prezydent Miasta Zielona Góra Janusz Kubicki.



Kolejna odsłona Europejskich Dni Dziedzictwa w Muzeum Ziemi Lubuskiej. Po nitce do grona

Arkadiusz Cincio

Od kilkunastu już lat Muzeum Ziemi Lubuskiej czynnie włącza się w organizację kolejnych edycji Europejskich Dni Dziedzictwa. To cykliczne wydarzenie zostało zainicjowane wspólnie przez Radę Europy i Unię Europejską. Głównym celem wydarzeń organizowanych w ramach EDD jest edukacja historyczna i kulturalna, promowanie różnorodności regionalnego dziedzictwa kulturowego, podkreślenie wspólnych korzeni kultury europejskiej oraz propagowanie dialogu międzykulturowego. Hasłem 30. edycji Europejskich Dni Dziedzictwa było „Połączeni dziedzictwem”. Wielowiekowe tradycje winiarskie regionu są niewątpliwie czynnikiem łączącym jego obecnych i byłych mieszkańców. Stały się one również inspiracją dla otwartej 31 sierpnia 2022 wystawy patchworków pt. *Winobranie*,

na której zaprezentowanych zostało 27 tkanin wykonanych przez 19 autorek ze Stowarzyszenia Polskiego Patchworku.

18 września 2022 roku w Sali Witrażowej Muzeum odbyło się spotkanie pt. „Po nitce do grona”, w ramach którego Joanna Szalpak oraz Katarzyna Perek-Samosiuk wprowadziły zgromadzonych w świat patchworku. Swoją pokaz rozpoczęły od przedstawienia historii tej techniki oraz przedstawienia różnych metod wyrabiania patchworków. Aby bardziej uświadomić niuanse powstawania patchworków obie prelegentki zaprezentowały swoje własne realizacje. Podczas spotkania odbył się też pokaz pikowania. Spotkanie poprzedził krótki wykład przedstawiający winiarskie i tkackie tradycje Zielonej Góry wygłoszony przez piszącego niniejsze słowa. Po zakończeniu spotkania jego uczestnicy jeszcze raz zwiedzili wystawę winiarskich patchworków.

Wielokulturowe dziedzictwo województwa lubuskiego

Arkadiusz Cincio

20 września 2022 roku przed budynkiem Muzeum Ziemi Lubuskiej została udostępniona wystawa pt. *Przyszłym pokoleniom. 60 lat misji Narodowego Instytutu Dziedzictwa*. Plenerowa ekspozycja ukazująca misję NID-u była prezentowana wcześniej w 14 innych miastach polskich. Otwarcia ekspozycji towarzyszyła sesja naukowa *Wielokulturowe dziedzictwo województwa lubuskiego*, która odbyła się w Sali Witrażowej Muzeum Ziemi Lubuskiej.

W wydarzeniach wzięli udział m.in. Olimpia Tomczyk-Iwko – wicewojewoda lubuski, dr Barbara Bieliniś-Kopeć – Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków, Dariusz Lesicki – zastępca prezydenta Miasta Zielona Góra, dr hab. inż. Wojciech Eckert – kierownik Pracowni Terenowej NID w Zielonej Górze wraz z zespołem oraz Barbara Iwlew – kierownik Specjalistycznej Pracowni Terenowej NID „Park Mużakowski” w Łęknicy. Narodowy Instytut Dziedzictwa reprezentowały Elżbieta Ofat oraz Anna Czerwińska-Walczak.

W czasie sesji naukowej wygłoszone zostały referaty ukazujące różne aspekty ochrony dziedzictwa kulturowego w naszym województwie. Wojciech Eckert przedstawił



Wystawa przed gmachem Muzeum, fot.: <https://nid.pl/2022/09/21/wystawa-przyszlym-pokoleniom-60-lat-misji-narodowego-instytutu-dziedzictwa-otwarta-dla-mieszkancow-zielonej-gory/>

działalności Pracowni Terenowej NID w Zielonej Górze. Dr Barbara Bieliniś-Kopeć opowiedziała o współpracy Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z Narodowym Instytutem Dziedzictwa. Dr Arkadiusz Cincio przybliżył zebranym historię winiarstwa na Środkowym Nadodrzu.

Promocja tomiku Rolanda Hellmanna *Gedanken – Myśli*

Arkadiusz Cincio

Państwo Małgorzata i Roland Hellmann są częstymi gośćmi Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze. W murach naszej instytucji niejednokrotnie odbywały się spotkania poświęcone działalności tych zasłużonych dla Zielonej Góry osób. Najczęściej były to wydarzenia związane z fotografią i promocją albumów autorstwa Rolanda Hellmanna, który w swoim dorobku ma kilka wydawnictw ukazujących Zieloną Górę i region lubuski. Tym razem Roland Hellmann nie przedstawiał piękna Winnego Grodu czy Ziemi Lubuskiej, a inspirował mową wiążaną, prezentując swoją poezję.

Autor urodził się na Dolnym Śląsku, po drugiej wojnie światowej jego rodzina trafiła do Republiki Federalnej

Niemiec. W latach 80. XX wieku organizował pomoc charytatywną dla Zielonej Góry. Był także jednym z animatorów spotkań kulturalnych pomiędzy miastem Zielona Góra i Verden. To m.in. dzięki jego działalności udało się nawiązać współpracę między tymi miastami. Roland Hellmann od lat działa na rzecz współpracy polsko-niemieckiej, pasjonuje się fotografią, ale – co wiedzą nieliczni – pisze także wiersze i to od końca lat 50. XX wieku. Pierwszy powstał na fali wydarzeń, które miały miejsce na Węgrzech w 1956 r. Jednak dopiero w ostatnim czasie zostały one zebrane w formie tomiku zatytułowanego *Gedanken – Myśli*. Składa się na niego 66 utworów.

Podczas spotkania autorskiego, które odbyło się 23 września 2022 roku



w Muzeum Ziemi Lubuskiej Roland Hellmann zaprezentował słuchaczom wybrane utwory poetyckie.

Posiedzenie Rady Muzeum Ziemi Lubuskiej

Arkadiusz Cincio

27 września 2022 roku odbyło się kolejne posiedzenie Rady Muzeum Ziemi Lubuskiej – organu, do którego zadań należy sprawowanie nadzoru nad wypełnianiem przez Muzeum jego powinności wobec zbiorów i społeczeństwa, w szczególności nad realizacją celów określonych w ustawie o muzeach. W posiedzeniu Rady Muzeum Ziemi Lubuskiej uczestniczyło pięciu, spośród dziewięciu jej członków: prof. dr hab. Czesław Osękowski, prof. dr hab. Dariusz Dolański, Małgorzata Bukowicz, dr Iwona Peryt-Gierasimczuk i dr Arkadiusz Cincio. Udział w posiedzeniu wzięli również dyrektor Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze – Leszek Kania i zastępca dyrektora dr Longin Dzieżyc.

W czasie spotkania dyrektor Muzeum przedstawił sprawozdanie z działalności placówki w 2021 roku zapoznając zebranych z aktywnością wystawienniczą, oświatową, naukową i wydawniczą Muzeum. Szczególnie dużo uwagi poświęcił wystawom sztuki współczesnej: m.in. wystawie przeglądowej Galerii Nowy Wiek, wystawie jubileuszowej Heleny Zadrejko, wystawie Anny Gapińskiej-Myszkiewicz oraz wystawach Działu Sztuki Dawnej m.in. *Para buch – koła w ruch* i *Szkło Huty Niemen*. W dalszej kolejności omówione zostały wystawy zorganizowane przy okazji Chińskiej Nocy w Muzeum Ziemi Lubuskiej oraz wystawa *Obóz Kościuszkowski w Niagara-on-the-Lake*. Obecni na zebraniu mogli także zapoznać się z wydawnictwem przygotowanym z okazji jubileuszu.

W dalszej części posiedzenia zaprezentowany został plan działalności placówki na 2022 rok. Na samym początku



Członkowie Rady Muzeum podczas obrad

Leszek Kania przedstawił przedsięwzięcia już zrealizowane takie jak m.in.: *Zielona Góra w sztuce*, wystawa z okazji jubileuszu 100-lecia Muzeum, wystawa stała Carla Friedricha Seifferta, wystawa prac Oskara Zięty i wystawa dawnej kartografii. W dalszej kolejności omówione zostały przedsięwzięcia planowane, takie jak: Biennale Sztuki Współczesnej i wystawa prac Andrzeja Gordona. Zebrani po krótkiej dyskusji jednogłośnie pozytywnie zaopiniowali zarówno sprawozdanie, jak i plan, co zostało wyrażone w stosownych uchwałach Rady.

Kolejnym punktem zebrania była dyskusja odnosząca się zarówno do dotychczasowych osiągnięć, jak i propozycji rozwoju Muzeum. Ostatnim elementem obrad było zwiedzanie ekspozycji muzealnych.

Wieczór autorski Zofii Mąkosa

Alina Polak-Woźniak

Zofia Mąkosa, pisarka była bohaterką wieczoru autorskiego w zielonogórskim Muzeum 11 października 2022 roku. Asumptem do spotkania była jej najnowsza książka zatytułowana *Siostry*, stanowiąca drugi tom dylogii *Makowa spódnica*. Wprowadzeniem do tematyki podjętej w książce było oprowadzanie zainteresowanych po ekspozycji ukazującej stosowanie prawa karnego w dawnych czasach, ze szczególnym uwzględnieniem fragmentu poświęconego paleniu czarownic w XVII wieku.

W pierwszej części wieczoru autorka odpowiadając na pytania dr Aliny Polak-Woźniak, odkrywała niektóre tajniki warsztatu. Mówiła o sposobie konstruowania postaci





Zofia Mąkosa podczas rozdawania autografów

i osobistym stosunku do wybranych bohaterów książki, pozyskiwaniu materiałów archiwalnych czy wyborach miejsca i czasu akcji. Warto zaznaczyć, że powieści Zofia Mąkosa są zawsze umieszczone w kręgu historii lokalnej.

Akcja drugiego tomu cyklu *Makowa spódnica* dzieje się w równym stopniu w dwóch miejscowościach należących obecnie do województwa lubuskiego, czyli w Kolsku i Sułechowie. Pomysł na napisanie dwutomowej powieści powstał w 2018 roku, gdy Pani Zofia Mąkosa pracowała nad znakomicie przyjętą przez czytelników *Wendyjską winnicą*. Głównym powodem, dla którego zajęła się XVII wiekiem, była informacja o procesach o czary w Kolsku, a szczególnie o ich skali.

Podczas dyskusji z czytelnikami pojawiły się przede wszystkim słowa uznania i podziękowania za wartościowe książki niosące piękne opowieści oraz ważne feministyczne przesłanie. Na pytania o plany literackie – pisarka nie zdradziła szczegółów, powiedziała tylko, że zbiera już materiały, jednak, by zasiać do pisania, musi odczuć szczególniejś imperatyw, a temat musi ją po prostu porwać.

Na zakończenie spotkania do autorki utworzyła się długa kolejka – po autograf i po parę zdań bezpośredniej rozmowy.

Odślonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej prof. Marianowi Eckertowi

19 października 2022 r. o godz. 12.00 na odślonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej profesorowi Marianowi Eckertowi (1932-2015) przybyło wielu gości. Uroczystość odbyła się przed gmachem Muzeum, w miejscu, gdzie znajdują się płyty poświęcone wybitnym zielonogórzanom. Autorem projektu tablicy jest Artur Wochniak.

Marian Eckert – urodził się 15 marca 1932 roku w Bydgoszczy, zmarł 9 lutego 2015 roku w Zielonej Górze. W 1950 roku podjął studia na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Poznańskiego (obecnie UAM w Poznaniu), w 1953 roku posądzony o „krytyczny stosunek do rzeczywistości i ZSRR”, został skreślony z listy słuchaczy studiów drugiego stopnia i skierowany do pracy w charakterze nauczyciela wychowania fizycznego w Rzepinie. Po wydarzeniach Października’56, wznowił i ukończył studia. W 1965 roku uzyskał stopień doktora, a w 1974 habilitację na poznańskiej uczelni. W 1978 roku został mianowany profesorem nadzwyczajnym, a w 1988 – profesorem zwyczajnym.



Tablica pamiątkowa autorstwa Artura Wochniaka

W 1967 roku został pracownikiem Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Zielonej Górze. Dwukrotnie pełnił funkcję prorektora, a w latach 1987-1990 był rektorem WSI. Pracował w Instytucie Historii na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Zielonogórskiego. Studenci i uczniowie

wysoko cenili zajęcia Profesora, a jego wykłady skupiały zawsze liczne grono słuchaczy. W latach 80. XX wieku był zaliczany do grona najlepszych nauczycieli akademickich w Polsce. Dorobek naukowy prof. M. Eckerta obejmuje ponad dwieście pozycji, w tym 15 książkowych. W latach 1993-1997 zajmował stanowisko wojewody zielonogórskiego, był radnym sejmiku lubuskiego. Pasją jego życia były podróże. Najpierw po Europie, potem po Afryce Zachodniej i Równikowej, Karaibach, Syberii i Ameryce Północnej.

Wydarzenie zostało zrealizowane w ramach obchodów 800-lecia Zielonej Góry i 700-lecia uzyskania praw miejskich, a jego współorganizatorem było Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Ziemi Lubuskiej.

[red.]



Wśród zebranych gości rodzina Profesora, żona, córki, syn

Wieczór z kulturą żydowską

Izabela Korniluk

28 października 2022 roku, w Sali Witrażowej Muzeum Ziemi Lubuskiej odbył się wieczór z kulturą żydowską. Głównym punktem spotkania była promocja książki Aleksandry Mrówki Łobodzińskiej pt. *One szły do maja. Historia najdłuższego Marszu Śmierci II wojny światowej* wydanej przez Stowarzyszenie Forum Art. Autorka publikacji podzieliła się ze słuchaczami swoją wiedzą na temat marszu i obozu Frauen-Arbeitslager Grünberg. W czasie II wojny światowej, od lutego 1942 roku na terenie zakładu Deutsche Wollenwaren Manufaktur (późniejsza Polska Wełna) zorganizowano obóz pracy dla kobiet narodowości żydowskiej z okolic Sosnowca i Chrzanowa, choć w samym zakładzie pracowały także kobiety innych narodowości. Więźniarki, których w październiku 1942 roku było ponad 400, zostały zakwaterowane w przystosowanym do przetrzymywania więźniów budynku przy ulicy Wrocławskiej 33. W 1944 roku więźniarek było już około 1000. Pracowały na 12-godzinnych zmianach przy obsłudze maszyn włókienniczych. W kwietniu 1944 roku nadzór nad obozem DWM przejął zarząd obozu koncentracyjnego KZ Groß-Rosen. Warunki dla więźniarek zaczęły się pogarszać, szerzyły się choroby, a kobiety musiały pracować po 14 godzin dziennie na dwie zmiany. W styczniu 1945 roku wraz z przybyłymi do obozu 28 stycznia węgierskimi Żydówkami wyruszyły dzień później w jeden z najdłuższych i najtragiczniejszych marszów śmierci II wojny światowej.

Drugą część spotkania wypełniła muzyka żydowska w wykonaniu fenomenalnego duetu ROKduo, który tworzą Lucjan Szaliński-Bałwas oraz Marcin David Król. Wysłuchaliśmy brawurowych wykonania m.in. kompozycji Maurycego Ravela *Kadisza*, tradycyjnej melodii oddającej atmosferę świata Sefardyjczyków *Fel Shara* czy wzruszającej melodii ze znanej na całym świecie hollywoodzkiej produkcji *Lista Schindlera*. W programie nie mogło także zabraknąć utworów najśłynniejszego polskiego kompozytora i skrzypka żydowskiego pochodzenia Henryka Wieniawskiego.



Aleksandra Mrówka Łobodzińska z czytelnikami



Występ ROKduo – Lucjan Szaliński-Bałwas i Marcin David Król



Zielonogórskie Zaduszki 2022

Izabela Korniluk

3 listopada 2022 roku w Sali Witrażowej w Muzeum Ziemi Lubuskiej odbyły się kolejne Zielonogórskie Zaduszki. To już 15. edycja tego wydarzenia, w tym czasie wspominaliśmy już 55 zmarłych zielonogórczan. To osoby, które reprezentowały różne dziedziny życia społecznego, kulturalnego, gospodarczego, duchowego czy politycznego. Każda z nich miała pasję, kreatywność, umiłowanie do swojej małej ojczyzny i nade wszystko troskę o nasze miasto. W okresie zaduszkowym szczególnego znaczenia nabierają słowa, że *jest coś, co śmierci się opiera, to pamięć, ona nie umiera!* I my odwdzięczamy się naszym drogim zmarłym właśnie tą pamięcią poprzez spotkanie i wspomnianie ich sylwetek. W 2022 roku do grona bohaterów Zielonogórskich Zaduszek dołączyli Zbyszko Piwoński oraz ks. Dariusz Lik.

Sylwetkę Z. Piwońskiego przypomnieli: senator Jolanta Danielak, prof. Czesław Osekowski oraz prof. Czesław Grabowski. Z kolei ks. Lika wspominali: ks. Paweł Bryk (proboszcz parafii w Brzeźnicy, w przeszłości kapelan chorągwi Ziemi Lubuskiej ZHP, Juchan Łychmus (Kurator Rady Parafialnej Kościoła ewangelicko-augsburskiego w Zielonej Górze) oraz Tomasz Nesterowicz (zielonogórski radny, przyjaciel ks. Dariusza).

ZBYSZKO FELIKS PIWOŃSKI

(ur. 9 lipca 1929 w Stawiskach, zm. 2 sierpnia 2022 w Zielonej Górze) – polski polityk i nauczyciel, wojewoda zielonogórski w latach 1984-1990, senator III, IV i V kadencji. Pracę zawodową rozpoczął w dwunastym roku życia. Jednocześnie kontynuował naukę w systemie zaocznym. Po przeprowadzce rodziny na Ziemię Zachodnie został nauczycielem, a następnie bardzo szybko awansował na stanowisko dyrektora. Równolegle rozpoczął studia matematyczne w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu. W latach 1969-1982 pełnił funkcję kuratora okręgu szkolnego w Zielonej Górze. W roku 1982 został wicewojewodą zielonogórskim, a od 1984-1990 roku sprawował urząd wojewody zielonogórskiego. W 1990 przeszedł na emeryturę. Działal w organizacjach społecznych, m.in. Stowarzyszeniu Przyjaciół Filharmonii, Stowarzyszeniu „Uniwersytet Lubuski” i Wojewódzkiej Radzie Przyjaciół Harcerstwa, której był przewodniczącym. W 1993 i 1997 z ramienia SLD uzyskał mandat senatora III i IV kadencji z województwa zielonogórskiego. W 2001 po raz trzeci został wybrany z okręgu lubuskiego. W Senacie był m.in. współtwórcą Parlamentarnego Koła Przyjaciół Harcerstwa oraz przewodniczącym Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej. Był



żonaty, miał syna Andrzeja. Został pochowany na cmentarzu komunalnym w Zielonej Górze.

Ksiądz Dariusz Lik

(ur. się 7 października 1967 roku w Szczecinie, zmarł 10 stycznia 2022 roku w Zielonej Górze) – pastor, administrator i wieloletni proboszcz zielonogórskich ewangelików. W latach 1986-1991 studiował teologię ewangelicką na Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie.

Praktyki przedordynacyjne odbywał w parafiach w Krakowie i Nowym Sączu. Po zdaniu I egzaminu kościelnego wraz z sześcioma magistrami teologii został ordynowany na księdza 24 lipca 1993 roku w Zabrze. Ordynacji dokonał bp Jan Szarek, w asyście ks. Romana Miklera i ks. Piotra Gasia. W latach 1993-1994 był wikariuszem parafii w Krakowie. Od lipca roku 1994 został mianowany wikariuszem parafii w Zielonej Górze. W roku 1997 został mianowany jej proboszczem-administratorem, a w roku 2004 wybrany na proboszcza parafii. W latach 1998-2003 był proboszczem-administratorem parafii w Gorzowie Wlkp. W latach 1996-2008 był diecezjalnym duszpasterzem młodzieży diecezji wrocławskiej. Śp. ks. Dariusz Lik przez kilka lat zmagał się z ciężką chorobą onkologiczną. Pozostawił żonę i córkę.



W wieczorze uczestniczyło wielu gości, znajomych, przyjaciół oraz rodziny obu wspomnianych Zmarłych. Spotkanie uświetnił duet jazzowy w składzie – Wojciech Pruszyński (fortepian) oraz Robert Chyla (saksofon), natomiast o piękne dekoracje kwiatowe zadbała firma Cezarego Molędy Kuźnia Zapachów. Zaduszki wsparł hojnie finansowo Urząd Miasta Zielona Góra, a Prezydent Miasta Janusz Kubicki objął nasze spotkanie patronatem honorowym.

Spotkanie w gronie muzealników

15 listopada 2022 spotkaliśmy się w Sali Witrażowej MZL, aby uroczystie podziękować Alicji Błażyńskiej, która podjęła decyzję o przejściu na emeryturę. Z ust dyrektora padły słowa podziękowania, były kwiaty, portret autorstwa Igora Myszkiewicza oraz drobny kobiecy upominek od wszystkich współpracowników. Ala ugościła muzealników pysznymi ciastami i kawą, a podczas biesiadowania była okazja do dzielenia się wspomnieniami.

Praca w Muzeum była dla mnie spełnieniem marzeń jeszcze z czasów licealnych. Spotkałam tu grono bardzo ciekawych i barwnych osób, dzięki którym mogłam już na zakończenie swej drogi zawodowej pogłębiać zainteresowania, ale i też odkrywać zupełnie nowe przestrzenie, o których nie miałam najmniejszego pojęcia. I choć mój pobyt przy alei Niepodległości 15 trwał niewiele ponad dekadę – to udało mi się uczestniczyć we wzruszających wydarzeniach, ciekawych wystawach, a nawet przejść bezpiecznie pandemię i rozbudowę Muzeum. To wszystko sprawia, że odchodząc dziś na emeryturę mogę powiedzieć – warto było.

Alicja Błażyńska jest absolwentką kulturoznawstwa na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu (1987) oraz studiów podyplomowych w zakresie: pedagogiki na Uniwersytecie Zielonogórskim (2005) i technologii informatycznych w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie (2006). W latach 1984-1989 była kierownikiem galerii w ramach prowadzonej przez Klub Międzynarodowej Prasy i Książki w Zielonej Górze działalności wystawienniczej. Współorganizowała też dziewięć edycji Międzynarodowego Konkursu na Rysunek Satyryczny w Zielonej Górze. Równolegle prowadziła agencję reklamową (1989-2011), która zajmowała się działalnością graficzną i wydawniczą.

W Muzeum zatrudniona była od 2011 roku, początkowo w charakterze redaktora i moderatora strony internetowej, a później łączyła te obowiązki z funkcją rzecznika prasowego. W tym czasie reprezentowała Muzeum w kontaktach z mediami i odpowiadała za całość informacji, które przekazywane są na zewnątrz. Oprócz tego była kuratorką wystaw fotograficznych i organizowała cykle wystawiennicze *Spotkanie z Mistrzem* oraz *Kronikarze Zielonej Góry*. Ponadto Alicja jest członkiem międzynarodowej organizacji Kiwanis International, która zajmuje się pomocą dzieciom. Jest też współzałożycielką Towarzystwa Miłośników Zielonej Góry „Winnica” i członkiem Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze.

Alicja dała się poznać jako osoba rzetelna, zaangażowana w powierzone obowiązki, ale również pomocna i otwarta na ludzi. Jej umiejętności w zakresie komunikacji pozytywnie przekładały się zarówno na kontakt z mediami, jak i z pracownikami muzeum. Dziękujemy za owocną współpracę i życzymy spełniania się w pracy społecznej oraz satysfakcji i radości w życiu codziennym.

[red.]



Portret Alicji Błażyńskiej
autorstwa Igora Myszkiewicza



Alicja Błażyńska w towarzystwie dyrektorów Muzeum Leszka Kani
i Longina Dzieżycy



Alicja Błażyńska i grono pracowników MZL

Thriller w Muzeum

Alina Polak-Woźniak

Spotkanie z Krzysztofem Koziółkiem – autorem licznych książek – odbyło się w Muzeum Ziemi Lubuskiej 8 grudnia 2022 roku. Pretekstem do rozmowy, którą poprowadziła Alina Polak-Woźniak, był najnowszy thriller *A potem już tylko nic*, który ukazał się z okazji piętnastolecia działalności pisarskiej twórcy.

Krzysztof Koziółek akcję dzieła osadził w Zielonej Górze, przenosząc czytelników do roku 2031. Polska jest jednym z największych przegranych światowej wojny o wodę wywołanej przez gwałtowne zmiany klimatyczne będące efektem problemów gospodarczych, jakie wstrząsnęły planetą za sprawą pandemii koronawirusa i wojny na Ukrainie. Cały kraj podzielony jest na zamknięte strefy, jedną z nich jest Enklawa Zielona Góra – i to w niej dzieje się akcja powieści.

Autor pod płaszczykiem fikcji literackiej zaserwował czytelnikom scenariusz, który spotkał się z żywą reakcją publiczności. Krzysztof Koziółek odpowiadał gościom nie tylko na pytania odnośnie samego procesu przygotowań do pisania najnowszego thrillera, ale też mówił o piętnastu latach swojej pracy twórczej, źródłach inspiracji i pomysłów, a także o tym, jak wygląda dziś rynek wydawniczy w Polsce z perspektywy pisarza znanego i cenionego, ale nie wpłatanego w potężną machinę promocyjną. Autor jest doskonałym gawędziarzem i potrafi przytoczyć wiele anegdot, z tego powodu wydarzenie trwało dwie godziny, co jest swoistym muzealnym rekordem spotkań autorskich.

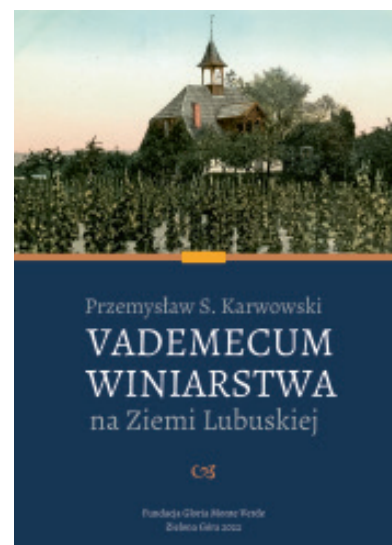


Spotkanie autorskie z Przemysławem Karwowskim

Alina Polak-Woźniak

W Muzeum Ziemi Lubuskiej odbyło się 15 grudnia 2022 roku spotkanie autorskie z Przemysławem Karwowskim, poświęcone jego książce pt. *Vademecum Winiarstwa na Ziemi Lubuskiej*. Wydarzenie poprowadzili dr Alina Polak-Woźniak oraz dr Arkadiusz Cincio.

Vademecum to zbiór artykułów, które stanowią odpowiedź na podstawowe pytania dotyczące historii winiarstwa na Ziemi Lubuskiej. Umieszczenie najważniejszych informacji o uprawie winorośli i produkcji wina w jednym podręcznym opracowaniu ułatwi pogłębienie wiedzy wszystkim sympatykom lubuskiego winiarstwa. Przybliżyło tło historyczne, najważniejsze postaci i wydarzenia, a ponadto skłoni do refleksji. Dodatkowym atutem *Vademecum* jest pojawienie się w artykułach nieznanych wcześniej informacji, a także ikonografia rozszerzona o ilustracje tytułowe, którymi są akwarele Jerzego Fedry oraz wzbogacona o publikowane po raz pierwszy skany etykiet, kart win czy pocztówek. Ostatni rozdział to „Kalendarium odradzania się winiarstwa na Ziemi Lubuskiej”, gdzie przedstawiono drogę, jaką przebyli lubuscy winiarze na przestrzeni ostatnich 20 lat. *Vademecum* uzupełnia mapa regionu, na której oznaczono miejsca uprawy winnej latorośli dawniej i obecnie.



Przemysław S. Karwowski – rodowity zielonogórzanin, absolwent Wydziału Elektroniki Politechniki Warszawskiej, współwłaściciel firmy Ton Color Serwis. Od 2004 roku zaangażowany w ruch odradzania tradycji winiarskich w województwie. Inicjator powołania Lubuskiego Szlaku Wina i Miodu i twórca pierwszych jego folderów oraz map. Autor wielu artykułów dotyczących lubuskiego winiarstwa, które ukazały się m.in. w następujących czasopismach: „Winiarz Zielonogórski”, „Świat Win”, „Magazyn Wino”, „Czas Wina” i w Internecie, broszury *Winiarstwo Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej* (2010), a także rozdziału w monumentalnej *Enographii Thalloris* (2013) – *Leksykon produkcji zielonogórskiej branży winiarskiej i spirytusowej po 1945 roku* oraz historii Lubuskiej Wytwórni Wódek Gatunkowych *Od likierów do Luksusowej* (2016).

Zielonogórskie Zakłady Graficzne. Premiera monografii o zielonogórskich ludziach „czarnej sztuki”

Igor Myszkiewicz

24 lutego 2023 roku w Muzeum Ziemi Lubuskiej odbyła się premiera książki Janusza i Macieja Ciechanowskich *Historia Zielonogórskich Zakładów Graficznych jubileuszami pisana 1945-1995*. Publikację wydało Stowarzyszenie Forum Art.

Zielonogórskie Zakłady Graficzne przez pół wieku były największym podmiotem zielonogórskiej poligrafii. Pierwsi polscy adepci „czarnej sztuki”, jak mówią o sobie drukarze, pojawili się w mieście już wiosną 1945 roku i od razu rozpoczęli działalność. Pierwsze druki zakładu to obwieszczenia, ulotki, afisze teatralne, akcydensy, niebawem także książki, m.in. *Prasłowiańszczyzna. Zarys dziejów i kultury Prasłowian* Józefa Kostrzewskiego, pierwsza polska pozycja książkowa wydana Zielonej Górze i jedna z pierwszych na Ziemiach Zachodnich. Zielonogórski zakład współpracował z wydawcami ogólnopolskimi, drukował między innymi publikacje „Iskier”, „Książki i Wiedzy”, Państwowego Instytutu Wydawniczego, Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych. Ważny segment działalności ZZG stanowił druk gazet. Od 1952 roku Zakłady drukowały między innymi „Gazetę Zielonogórską” (później „Lubuską”), „Nadodrże”, „Głos Wolsztyński”, „Słowo Żarskie”, a także prasę zakładową – „Zastalowca”, „Głos Metalowca” i „Wrzeciono”. Także tutaj powstawały etykiety i opakowania. Zakłady wykonywały także zlecenia dla regionalnych instytucji kultury drukując materiały Muzeum Ziemi Lubuskiej, Lubuskiego Towarzystwa Kultury, Lubuskiego Towarzystwa Naukowego, Muzeum Wojskowego w Drzonowie i wielu innych. Zielonogórskie Zakłady Graficzne działały do roku 1995. Nie będzie przesadą stwierdzenie, że ich pięćdziesięcioletnia historia to także istotny fragment dziejów Zielonej Góry.

Monografia ZZG jest dziełem Janusza Ciechanowskiego, wieloletniego pracownika przedsiębiorstwa. We wstępie do publikacji pisze: *W tej monografii chcielibyśmy zapoznać Cię Czytelniku z wydarzeniami rozpoczynającymi najpierw pionierskie organizacyjne działania, przybyłych do Zielonej Góry drukarzy, później już regularną pracę, trudności, ale i sukcesy. Znajdziesz w niej dużo cytowanych przekazów ustnych w wywiadach, życiorysy pionierów, a także kierownictwa i szeregowych pracowników Drukarni. Przedstawimy pracowników, ich działalność zawodową, społeczną, kulturalną i wydarzenia, które przez 50 lat miały miejsce w Zielonogórskich Zakładach Graficznych. Chcąc skupić się przede wszystkim na załodze Drukarni, będziemy ich wspominać z okazji kolejnych jubileuszy pracy zawodowej, jak i okrągłych rocznic działalności Przedsiębiorstwa. Zdarzy się jednak,*



Spotkanie moderowała Aleksandra Mrówka Łobodzińska, głos zabrał również z-ca dyrektora MZL dr Longin Dzieżyc



Spotkanie cieszyło się dużym zainteresowaniem



Fragmenty planszowej prezentacji

że w latach-datach z zerem lub piątką na końcu, wymieniani są niektórzy pracownicy częściej. O innych nie zapominamy, bo wspominać będziemy ich w wywiadach prowadzonych przez Lucjana Fokszana czy w życiorysach. Poezja Stefanii Łapińskiej będzie nam często towarzyszyć w tej monografii,

a także teksty chętnie śpiewanej „Dygu-dany”... z naczelnym tych tekstów, Franciszkiem Nasarzewskim. Poszukajmy siebie w tych strofach – to skarbnica wiedzy...

Pan Janusz zmarł w ubiegłym roku i prace nad książką dokończył jego syn, Maciej Ciechanowski, który kontynuując rodzinną tradycję również działa w branży poligraficznej – prowadzone przez niego Wydawnictwo MAJUS działa w Zielonej Górze od 1992 roku.

Premierze monografii towarzyszyło otwarcie wystawy prezentującej zarys historii Zielonogórskich Zakładów Graficznych. Na ekspozycji, obok plansz, zwiedzający mogli obejrzeć także oryginalne wydawnictwa jubileuszowe, które ukazywały się przy okazji kolejnych dekad działalności ZZG.

Tytuł: *Historia Zielonogórskich Zakładów Graficznych jubileuszami pisana 1945-1995*

Czas trwania: 24 II – 19 III 2023

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: Igor Myszkiewicz

Z życia Muzeum – ważniejsze wydarzenia wrzesień 2022 – luty 2023

WRZESIEŃ

- 2 IX – Otwarcie wystawy prac Oskara Zięty pt. *Generacje*.
- 3 IX – Firma Medal Art s.c. we współpracy z Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze wyemitowała okolicznościowy banknot kolekcjonerski.
- 7 IX – W ramach obchodów 100-lecia Muzeum w Zielonej Górze otwarcie nowej stałej Galerii Carla Friedricha Seifferta, połączone z promocją albumu *Zielona Góra w sztuce*.
- 8 IX – Otwarcie wystawy pt. *Zielona Góra w kartografii od XVIII do XXI wieku* ze zbiorów MZL i WiMBP.
- 9 IX – Otwarcie wystawy *Dzień z życia... Fotografie Aleksandry A. Łupkowskiej i Dariusza Biczynskiego*, ukazującej funkcjonowanie Szpitala Uniwersyteckiego w Zielonej Górze na Centralnym Bloku Operacyjnym i Szpitalnym Oddziale Ratunkowym.
- 16 IX – Konferencja naukowa zorganizowana przez PTH Oddział w Zielonej Górze oraz Instytut Historii UZ pt. *Ślady przeszłości, wyzwania przyszłości. Zielona Góra – historyczna i społeczna rola miast pogranicza*, podczas której swoje wyąpienia mieli: Leszek Kani, dr Grzegorz Wanatko i dr Izabela Korniluk.
- 18 IX – W ramach Europejskich Dni Dziedzictwa wykład Joanny Szalpak i Katarzyny Perek-Samosiuk pt. *Po nitce do grona*.

- 20 IX – Sesja naukowa pt. *Wielokulturowe dziedzictwo województwa lubuskiego* organizowana przez Narodowy Instytut Dziedzictwa, podczas którego wykład wygłosił m.in. dr Arkadiusz Cincio *Tradycje winiarskie na Środkowym Nadodrzu*.
- 20 IX – Otwarcie wystawy plenerowej przed gmachem Muzeum pt. *Przyszłym pokoleniom. 60 lat Narodowego Instytutu Dziedzictwa*.
- 23 IX – Promocja tomiku poetyckiego pt. *Gedanken – Myśli* autorstwa Rolanda Hellmanna.
- 27 IX – Posiedzenie Rady Muzeum Ziemi Lubuskiej – sprawozdanie z rocznej działalności Muzeum oraz omówienie planów i potrzeb na kolejne miesiące.
- 27 IX – Szóste z cyklu spotkań z twórcami trzynomowej monografii *Historia Zielonej Góry*, rozmowa dr. hab. Ryszarda Zaradnego i red. Alfreda Siateckiego o historii społeczno-politycznej Winnego Grodu w latach 1945-1989.

PAŹDZIERNIK

- 2 X – W ramach akcji „Weekend seniora z kulturą” spotkanie z przedstawicielami grupy plastycznej Babie Lato.
- 6 X – Koncert z cyklu *Jazzujące Muzeum*, wystąpiła formacja Sebastian Zawadzki Polish Trio w składzie: Sebastian Zawadzki, Maciej Kitajewski oraz Kacper Skolik.

WYDARZENIA

- 9 X** – IX edycja Dni Otwartych Funduszy Europejskich. Koordynatorem wydarzenia jest Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.
- 11 X** – Promocja drugiego tomu cyklu *Makowa spódnica* Zofii Mąkosy pt. *Siostry*.
- 14 X** – *Odnowa/Renewal*. Biennale Zielona Góra 2022 – druga edycja imprezy artystycznej Biennale Zielona Góra.
- 19 X** – Odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej profesorowi Marianowi Eckertowi.
- 25 X** – Kolejne z cyklu spotkań z twórcami trzynomowej monografii *Historia Zielonej Góry*, rozmowa prof. Roberta Skobelskiego oraz red. Karoliny Kamińskiej pt. *Blaski i cienie zielonogórskiej gospodarki po 1945 roku*.
- 26 X** – W ramach cyklu *Lubuskie winnice. Wczoraj i dziś* otwarcie wystawy *Winnica Pod Lipą*.
- 28 X** – Spotkanie z A.M. Łobodzińską, autorką książki o filii żeńskiego obozu koncentracyjnego Gross-Rosen w Grünbergu pt. *One szły do maja. Historia najdłuższego Marszu Śmierci II wojny światowej*.
- 28 X** – Koncert „Żydowskie impresje” w wykonaniu ROKduo, w skład którego wchodzi dwóch skrzypków: Lucjan Szaliński-Bałwas oraz Marcin David Król.

LISTOPAD

- 3 XI** – Zielonogórskie Zaduszki – podczas spotkania wspomniano Zbyszko Piwońskiego oraz ks. Dariusza Lika.
- 9 XI** – Otwarcie wystawy *Generał Haller i jego żołnierze*.
- 9 XI** – Przekazanie do zbiorów MZL przez rodzinę Państwa Marcinkowskich drugiej części Kolekcji wołyńskiej Tadeusza Marcinkowskiego.
- 15 XI** – Spotkanie pracowników w związku z zakończeniem pracy w Muzeum Alicji Błażyńskiej.
- 17 XI** – Promocja dwujęzycznej książki pt. *Ślady życia żydowskiego na Środkowym Nadodrzu/Spuren jüdischen Lebens an der mittleren Oder*. Jej autorem jest niemiecki publicysta i dziennikarz Hilmar Schulz.
- 18 XI** – W ramach festiwalu Green Town of Jazz 2022 koncert *Jazz jest Kobietą*; wykonanie – Laura Marti (wokale) & Nataliya Lebedeva (fortepian) oraz Ilona Damińska Trio: Ilona Damińska (fortepian), Igor Hnydyn (perkusja), Michał Jaros (kontrabas).
- 19 XI** – W ramach festiwalu Green Town of Jazz 2022 koncert Miki Urbaniak i Victora Davisa połączony z wernisażem prac Miki Urbaniak.
- 21-29 XI** – szkolenia pracowników MZL w ramach projektu „Kultura bez barier”.
- 25 XI** – Gala literacka 2022 – wydarzenie organizowane przez Związek Literatów Polskich Oddział w Zielonej Górze oraz TMZG „Winnica”.
- 29 XI** – Kolejne z cyklu spotkań z twórcami trzynomowej monografii *Historia Zielonej Góry*, dyskusja między dr. hab. Bogdanem Idzikowskim, Leszkiem Kanią i dr. Andrzejem Buckiem o wybranych kontekstach życia kulturalnego Zielonej Góry.

- 30 XI** – Otwarcie wystawy *Zielonogórski malarz z Gorzowa* – Andrzej Gordon (1945-1992).

GRUDZIEŃ

- 1 XII** – W ramach cyklu *Jazzujące Muzeum* koncert Daniela Latorre.
- 2-20 XII** – Warsztaty mikołajkowe – *Magia świąt Bożego Narodzenia*.
- 7 XII** – Spotkanie z cyklu Studium Wiedzy o Sztuce i Historii – wykład dr. Włodzimierza Kwaśniewicza poświęcony szablom imiennym Józefa Hallera.
- 8 XII** – Spotkanie autorskie z Krzysztofem Koziółkiem, poświęcone książce pt. *A potem już tylko nic*.
- 13 XII** – Spotkanie z twórcami trzynomowej monografii *Historia Zielonej Góry*, rozmowa z historykami prof. Wojciechem Strzyżewskim oraz prof. Czesławem Osękowskim, moderowana przez red. Karolinę Kamińską, poświęcona krajobrazowi gospodarczemu oraz samorządowi miasta po 1989 roku.
- 13 XII** – Muzeum Ziemi Lubuskiej otrzymało statuetkę Przyjaciela Zielonej Góry przyznaną przez Towarzystwo Miłośników Zielonej Góry „Winnica”.
- 14 XII** – Spotkanie pracowników MZL podsumowujące mijający rok.
- 15 XII** – Udostępnienie wystawy prac Jacka Dłużewskiego pt. *Nieoczywistość rzeczy*.
- 15 XII** – Spotkanie autorskie z Przemysławem Karwowskim, poświęcone jego książce pt. *Vademecum Winiarstwa na Ziemi Lubuskiej*.

STYCZEŃ 2023

- 18 I** – Spotkanie z cyklu Studium Wiedzy o Sztuce i Historii – „Zielonogórski malarz z Gorzowa”. O twórczości Andrzeja Gordona (1945-1992) – wykład Jacka Gernata.
- 23-10 I** – „Ukraina w filmie” – pokaz filmów fabularnych prezentujących portret życia w Ukrainie.
- 27 I** – Finisaż prac Jacka Dłużewskiego pt. *Nieoczywistość rzeczy*.
- 28 I** – wykład Aleksandry Mrówki Łobodzińskiej (Stowarzyszenie Forum Art), autorki książki *One szły do maja. Historia najdłuższego Marszu Śmierci II wojny światowej*.
- 31 I – 10 II** – Muzeoferie – warsztaty edukacyjno-plastyczne pt. *Legenda blask w zimowy czas. Zielona Góra – śladami dawnych mieszczan*.

LUTY

- 18 II** – Wernisaż prac pokonkursowych *Muzealne mruczydziała*.
- 24 II** – Otwarcie wystawy i promocja książki *Zarys historii Zielonogórskich Zakładów Graficznych jubileuszami pisany 1945-1995*.

Opracowanie: E. Ćwilińska

Jacek Dłużewski
Nieoczywistość rzeczy
malarstwo i rysunek

Art Forum
1900000000



Informacje o wystawie na stronach 19-20

OSKAR ZIĘTA GENERACJE

Kolekcja Sztuki Polskiej XX w.

Ekspozycja pod hasłem Galeria Złotogr...
kolekcji polskiej sztuki współczesnej XX
pół wieku w zielonogórskim muzeum
obiektów, reprezentujących wszystkie
Zespół obejmuje prace z zakresu m.
plakatu, tkaniny, ceramiki i fotografii
ekspresji – instalacje i dokum.
jakościowej wartości decyduje pro
nielicznymi wyjątkami

Początek kolek
Wystaw Artystycz
własność Muzeum. W zbiorach
reprezentujące polską sztukę okresu mied
tworzą jednak zbiory malarstwa powojenn
reprezentujących orientację pokapistowską i
obrazują m.in. prace uczestników Og
Płastyki w warszawskim Arsenale (195
obszerny zespół dzieł posługujących się
odmianach, a także dorobek artystów
dotną część zbiorów stanowią prac
irona (1963-1981), które odbywał
materialny ślad po legendarnej imp
bitnych artystów z Polski i zagran
"Złotogronowa" kolekcja obejm
warskich i graficznych około stu
głęd ważniejszych zjawisk w sztuc
zów w duchu koloryzmu, popraz
erii, abstrakcję geometryczną, mal



Informacje o wystawie na stronach 4-5
Fot. Weronika Trojanowska